976

D

27

Dgo. 850492

976
D27

ԽՈՀՈՒՄՆ
ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ

Վասն իւրաքանչիւրոց Աւ-
ուրց Ամսոյն ։

Թարգմանեցեալ ՚ի Յօհան-
նիսէ Վարդապետէ Կոս-
տանդնուպօլսեցւոյ ։

Առաջինն բազում անգամ տպագրու-
թեան այժմ վերստին տպագրի վ̃ն
յոյժ օգտակար գոլոյն ։

Յամի Տ̃ն 1732. Ապրիլի 16.
՚ի Հայրապետութեան Տ̃ն Աբրահամու
Հայոց Կաթուղիկոսի ։

ՙԻ ՎԵՆԵՏԻԿ ։
՚Ի տպարանի Անտոնի Բորտոլի ։
Հրամանաւ Մեծաւորաց ։

S Io. Baptista
I. Goss. exc.
Amicus sponsi qui stat et audit cũ gau
dio gaudet propter vocẽ sponsi Io. 3

Յառաջնում Աւուր։
Վասն Հաւատոյ։

Զամենայն ինչ զոր ուսուցանէ մեզ աւետարանն մեր, հիմնեցեալ է ՚ի վերայ հրամանաց Աստուածայնոցն բանից. իսկ եկեղեցին մեզ զայն զոր վերընդունի ՚ի

բերանոյն Ք՟ի, առաջադրէ
հնազանդեցելոց իւրոց իբրև
զիրս աներկբայապէս հաւա-
տալիս ։

Արդ անհնարին է՛ թէ ոք
սխալիցի ՚ի շաւղէն իւրմէ ,
մինչ զգուստ ճշմարտութեանն
իւրեանց առաջնորդ ունի ․
ուրեմն պատեհագոյն իմն է ,
զի բնաւիւք ընտրութե՟ք մե-
րովք հնազանդեսցիմք իրացն
հաւատոյ ։

Աւ ինչ օգուտ է՛ հաւատն
քրիստոնէի ումեք, եթէ
նովաւ ոչ կարգաւորիցէ զար-
վորութիս և զբարս իւրս ։
Արդարև ասեմ, մեծ յիմա-
րութիւն է՛ երկմտելն ՚ի վերայ

ստու-

ստուգութն հաճատոյ եւեք,
զոր Ա.Ծ ինքնին յայտնեալ է.
զոր այնքան մարտիրոսք և
նահատակք արեամբք իւր֊
եանց վերաստատեցեալք են .
զոր այնքան հրաշք և սքան֊
չելիք համահաստատեալք են.
և զոր դեռ ևս 'ի զանազանս
դիպուածս խոստովանեալք
են ։

Բայց մեծագոյն իմն անմր֊
տութիւն է, հաճատալն ճշմար֊
տի այսմիկ օրինադրութեան
քրիստոնէականի, և գործովք
իբրև զսուտ ինչ ուրանալ
զնոյնն ։ քանզի սատանայա֊
կան իմն թելադրութիւն է
ոչ կենցաղավարիլն ըստ դա֊
ւանեցելոյ իւրում՝ հաճատոյ։

Զիա՞րդ կարէ լինիլ հա-
ւատն սկիզբն գործոց
մերոց, և օրինակ վարուց մե-
րոց, եթէ զհերքեցեալն ՚ի
նմանէ ո՛չ հերքիցեմք և մեք,
թէ և իցէ ընդդէմ բնակա-
նի մերում՝ յօժարութե̃ն. և
թէ ո՛չ ընդդիմադրիցեմք ըն-
դիպակում ժամու զխնկութ̃ի
խրատուց աւետարանին ընդ-
դէմ խրատուց աշխարհիս
այսորիկ։

Զի՞նչ ասէ աշխարհ։ Երա-
նեաց քոյոց սեփականաց խե-
լաց. և տուր զտեղի զգայա-
կանաց քոյոց ցանկութ̃եց ա-
ռանց ժուժկալութե̃։ Իսկ զի՞նչ
հրամայէ Ք̃ս։ Որ սիրէ
զանձն

զանձն իւր, կորուսցէ զնա ։
Որչ ոմլէ ճշմարիտ ։ Իւր,
թէ աշխարհ ։

Գոհացո՛ւք ուրեմն զմոյ զի եմք որդիք ճշմարտին ե֊կեղեցւոյ Նորին ․ և երգես֊ցուք զհաճատամքն լրջմտու֊թե՛ և մտադրութե՛, ասելով ըստ Պ ուկասու, Տէր, յաւէժ մեզ հաճատա ։ քանզի զի՞նչ օգուտ է՛ ըստ Պետրոսի դա֊մասկացւոյն․ քրիստոնէաբար հաճատալն և հեթանոսաբար կենցաղավարելն ։

Ջերմեռանդութեան Աղօթք։
Վասն վախճանին մարդոյն։

Աստուած միայն է մեր սկիզբն, մեր վեհագոյն բարին, և մեր վերջին վախճանն. քանզի նա՛ է ստեղծեալ զմեզ ինքնին, ըստ որում՝ և սիրտք մեր վկայեն, թէ ստեղծեցեալք իցեմք յԱ.Տ., և ոչ կարեմք սուտ առնել զայս ճշմարտութիւն առանց մտանելոյ զմեզ ՚ի վտանգս։

Ուրաքանչիւրոք պարտի ունել զայն որ պատկանի ինքեան. արդ՝ եթէ մեք պատ-
կա-

կամիմք Ա՟ծ, լիցուք ուրեմն Ա՟ծ. քանզի եթէ ոչ լիցուք Ա՟ծ յօժարութ՟բ սրտի իբրեւ որդիք հարազատք, եղիցուք Ա՟ծ ակամայ իբրեւ նորին ծառայք: ՚Ի հարկէ պարտէ՛ մեզ կենցաղավարել կամ ՚ի ներքոյ հրամանաց բարեգը֊ թութե՟ն նորա, եւ կամ ՚ի ներ֊ քոյ հրամանաց արդարութե՟ն նորա. ընտրեսցուք մեզէն զորն եւ կամիցիմք:

Ամենայն ինչ պարտի եզե֊ րիլ առ իւր յատուկ վախ֊ ճանն. եւ գործել ըստ իւրում բնութե՟ն. քանզի արեգակն որ ստեղծեցեալ է՛ առ ՚ի լու֊ սաւորել զաշխարհս, եթէ

խնայեսցէ 'ի մարդկանէ զճա_
ռագայթս իւր , եղիցի որ_
պէս թէ ոչ էր նա . այսպէս
և սիրտ իմ որ ստեղծե_
ցեալ է միայն վասն այ, եթէ
ոչ իցէ բոլորովին ընդ այ , ընդ
վայր է:

Մեք կենցաղաւարել պար_
տիմք յաշխարհի այսմիկ իբրև
զստեղծուածս որք ստեղծե_
ցեալք իցեն միայն վասն այ.
և համայնք խորհուրդք և ա_
րարմունքն մեր ուղղեցեալք
իցեն միայն 'ի փառս այ. բայց
զի՞նչ . բազում ինչ պիտոյ է
մեզ զի լինիցիմք միայն այ:
Զի՞նչ գործեմք մեք 'ի վե_
րայ երկրի , եթէ ոչ ջանաս_
ցեմք ժամանել առ միայնակ

հար_

հարկաւո՛ր և ընծայն վախճանին, վասն որոյ եմք նախասահմանեցեալք։

Աղերսեցո՛ւք ուրեմն ըզմիտս մերս դիմել առ Ա.Ծ, և մի՛ յափշտակեսցուք զայն, որ նորայն է։ Ասասցո՛ւք ըստ սրբոյն Թովմայի, Տէ՛ր իմ և Ա.Ծ իմ։ Ա՜ւ ՚ի միտ ածցուք զասացեալն ՚ի սրբոյն Օգոստինոսէ, այն որ ստեղծեալ է՛ զքեզ ամբողջ, պահանջէ ըզքեզ ամբողջ։

Յերրորդում Աւուր ։
Վասն արհամարհելոյ զաշխարհս ։

Այնոքիկ որք ոչ կարեն ՚ի բաց որոշել զինքեանս յաշխարհէ, ցուցանեն, թէ կերպիւ ինչ հեռացեալ քիցեն ՚ի քրիստոնէութենէ ։ Քանզի առասպել աշխարհս այս, որ այնքան ախտացեալ է սնափառութեամբ, հեշտասիրութեամբ, և այլովք մոլութեամբք, է յայտնագոյն թշնամի Տեառն Յիսուսի ։

Սոցին խրատք, սոցին հրամանատուութիւնք, և սոցին դիտաւորութիւնք աւետնեին են հակառակք, և անհամաձայնք ․

Ձայնք . և է անկարելի ծառայելն, 'ի միասին այսոցիկ երկուց . ուստի պարտ է կամ՝ միոյն, և կամ՝ միւսոյն յընտանեկցութենէն 'ի բաց հրաժարիլ .

Ո՛չ կարեմք մեք թողուլ զՔ՟ն, և յարիլ աշխարհի, որովհետև 'ի սրբազանում մկրտութեն հրաժարեցաք 'ի սատանայէ; և յամենից խաբէութեանց նորա . և ուխտեցաք Ք՟ի առ ոտս արկանել զբնաւս անոտիս կենցաղականս . արդ՝ եթէ այժմ պաշտելով զունայնութիւնս ընտրիցեմք մանաւանդ՝ ըզ վայելչութիւնս երկրայինս քան

թէ

Թէ զերկնայինս , ո՞չ ապա_
քէն համարեցուք կամակորք
և սրբազնազանցք ։

Զի՞նչ ունի աշխարհս, որում
արժանի լինել կարիցէ
սիրոյ հոգւոյս մերոյ բանա_
կանի և անմահի ։ և զի՞նչ
ունի որում կարիցէ զբաւա_
կանութն շնորհել իւրոց ծա_
ռայիցն ։ իւրքն գանձք, և
զբօսանք ։ պատիւք , և մե_
ծութիւք կարեն քարշել և
մղկել զսիրտս մարդկայինս,
բայց ո՛չ կարեն լիապէս վար_
ձատրել , և յագեցուցանել
զնոյնս ։
Րոջարև ասեմ , այսորիկ
բարիք են ամենևին պատիրք,
ցնորք ,

ցնորք, երևոյթք, և ստուերք. և սոքօք վայելչացօղքն մանաւանդ յանցաւորք ասին քան թէ բարեբախտք։

Սորին երջանկութիւնք որքան և իցեն գերապայծառք, ոչ միայն են սնոտիք և անցաւորք, այլ և են ծանունք, և լիք համայնիւք դառնութեամբք և անձկութեամբք. ուստի այնքան հեծէ, և երկնէ բազմեալն 'ի գահոյս, որքան հեծէ և երկնէ պնդեցեալն 'ի կոճեղս և 'ի շղթայս։

Մաղթեսցուք ուրեմն զՏէր խլել 'ի հոգեաց մերոց զսէր կենցաղոյս, և շնորհել մեզ զկարողութիւն արհամարհելոյ զմե-

զմեծութիւն սորին . յիշեսցուք
զասացեալն ղուկասու աւե-
տարանչին . Որ բարձր է ա-
ռաջի մարդկան, պիղծ է ա-
ռաջի Այ ։ Նա՛՝ի միտ ած-
ցուք զբանս սրբոյն Օգոս-
տինոսի , վա՛յ այնոցիկ որք
կենուն անզգաւորաց, զի ընդ-
նոսին միահաղոյն անցցեն ։

՚Ի չորրորդում Աւուր ։
Վասն Մահուան ։

Քրիստոնեայ ոք, որ ոչ
ապրի քրիստոնէաբար,
իրաւի ունի զպատճառ
երկնչելոյ և զարհուրելոյ ՚ի
մահուանէ . քանզի զորպի-
սիս համարս տալ, պարտի
զկնի

զկնի կենցաղավարելոյն իւր-
ոյ անառակաբար 'ի հեշտու-
թիւնս, և 'ի ցանկութիւնս կեն-
ցաղականս. և կամ զո՞րպիսիս
փոշիմանութիւնս ունել պար-
տի 'ի տեսանելն զինքն մե-
ռանիլ իբրև զթշնամի Այ՜ն
իւրոյ վասն զանցառնելոյն
իւրոյ զզանազանից պատե-
հիցն դիպուածոյ կեցուցա-
նելոյ զհոգի իւր. ո՞վ եղկե-
լի մարդ. ո՞վ ապաւոր վախ-
ճան. յորում վերջանան
վայելչութիւնք ժամանակեայք,
և յորում սկսանին տանջանք
յաւիտենականք։

Զորինչ ցանկամք առնել
'ի ժամու մահուան մե-
րոյ,

րոյ, արասցուք այժմ 'ի կեն_
դանութեան մերում. և մի
կորուսցուք զժամանակն մեր.
քանզի իւրաքանչիւր րոպէ
կարէ լինիլ վերջին կէտ կե_
նաց մերոյ:

Որքան առաւել ապրիմք, այնքան առաւել մերձենամք 'ի գերեզմանն. և որքան հե_ռագոյն կարծեմք զմահն մեր, այնքան մօտագոյն է, և մերձաւորագոյն:

Զի՞նչ վարկանելոց եմք մեք զվայելչութիւն կեն_ցաղոյս այսորիկ 'ի ժամուն յայնմիկ, յորում 'ի հարկէ հրաժարելոց իցեմք 'ի նմա_նէ. ընկալցուք այժմ զխոր_հուրդ

հուրն 'ի մահուանէ, զոր հա_
ստատարիմ է, և անխարդախ։

Ո՞րնչէ օգտութի՞ այսոցիկ
զգայականաց հեշտու_
թե՛ց, կամ այսոցիկ արժա_
նապատուութե՛ց և գեղեց_
կութե՛ց, և կամ զի՞նչ շահ
յայսքանեաց ոսկեաց և ար_
ծաթոց, որովհետև սոքա
լինելոց են մեզ դատա_
խազք 'ի ժամու մահուան։
Մինչ դեռ կենցաղավարիմք
յաշխարհի յայսմիկ, խաբիմք
'ի յերևելեաց. բայց 'ի ժա_
մանել մահուան բանին աչք
մտաց մերոց, և նկատեմք
զճշմարտութի՛ն որպէս և է՛ն։
Մինչդեռ կենդանի է ոք,
ապա_

պատուական իմն գոլ համա-
րիր զաշխարհ ։ բայց ՚ի հա-
տանելն ՚ի կէտ մահուան,
տեսանես արհամարհել զնոյնն.
Ո՞ւմ ուրեմն հաւատասցուք
այժմ, կենդանւոյն, թէ մե-
ռանողին ։

Ո՜հ, թէ որքան նուաստա-
գոյն իմն երեւեցի մեզ աշ-
խարհ ՚ի ճառագայթի մոմե-
ղինին այնորիկ, որ վառեցի
՚ի սնարից մերոց ՚ի ժամու
մահուան ։ բայց եղուկ, զի
ուշեւս լուցի մեզ յայնժամ ժա-
մանակ զգաստութեն ։

Դիցուք ուրեմն այժմ ՚ի
մտի մերում, թէ վաղ-
վաղակի մեռանելոց իցեմք.

և փոյթ ընդ փոյթ պատրաս-
տեսցուք զմեզ ։ Յիշեսցուք
զասացեալն դաւթի ընդ յով-
նաթանու, միայլ և եթ քայ-
լի՛ է ես և մահն բացակայիմք.
և ՚ի միտ ածցուք զբանս մե-
ծին Թէրթուղիանոսի. քրիս-
տոնէի օր վաղուեան ոչ գոյ։

Ի հինգերորդում աւուր ։
Վ՟ան Վերջնոյ դատաստանին ։

Որպէս մեզ յաւուր մի-
ում յանդիմանս լինիլ
առաջի ատենին Ք՟ի,
զի դատեսցիմք ըստ չարեացն,
կամ ըստ բարեացն զորս
գործեալքեմք. ոչինչ է այն-
քան պարզապէս բացայայտե-
ցեալ

ցեալ և յայտնապէս նշանա-
կեցեալ յաւետարանին, որ-
քանզի այս ճշմարտութիւնս ։
Սոյնպէս հաստատապէս հա-
ւատալ պարտիմք մեք այս-
միկ, որպէս թէ փողն գաբ-
րիէլեան արդեն հնչեցեալ
իցէ 'ի յարուցանել զննջե-
ցեալս ։

Ոչինչ պատասխանեսցուք
մեք 'ի հրատարակելն այս-
քանեաց մերոց աղտեղեաց
խորհրդոց. այսքանից մերոց
մեղսամածից գործոց, և
այսքանից մերոց ըստունկա-
նութեանց շնորհաց. ո՞վ որ
սարսափելի. ո՛վ որ ցասմամբն
Ս.Տ. յորում ոչի՛նչ է որ ոչ
յայտնեսցի մինչև ցշարժմունս
թա-

թագուցեալս 'ի սենեկի սր_
տի. և ոչ՛ինչ է որ ոչ դատի_
ցի մինչև ցթօթափմունս ա_
կանց. և մինչև ցփոքունս րո_
պէս և կէտս. և ո՛չ է անդ
տեղի պատճառանաց, և ընդ_
դիմադրութե. քանզի եթէ
արդարն հազիւ կեցցէ, իսկ
մեղաւորն և ամբարիշտն ո՞ւր
երևեսցի:

Ո՞րպիսի իմն վճիռ յու_
սայ վերընդունիլ մե_
ղաւոր ոք անզեղջ յԱ.յ ու_
մեմնէ արդարադատէ, եթէ
ոչ զայս. երթայք յինէն ա_
նիծեալք 'ի հուրն յաւիտե_
նականն: Ո՞հ, ո՞ւր երթիցեն
տէր, այսոքիկ վատաբախտք.

որոց առա՛ջ դքոյս զանձեծս, և
կամ յո՛րպիսիս յայլս և ՚ի
քարանձաւս թագուցանիցեն
զինքեանս հեռացեալք և աք-
սորեցեալք ՚ի քէն։ Ո՞ւր եր-
բէք կարէ մտածիլ ազաւր
իմն կենցաղավարութի՛ւն ա-
ռաւել քան զայս, զոր հեր-
քեցեալ խապառ յաչացն Ե.Ջ.
և ընդ անիծիւք նորին լինիլ
դրաւեցեալ. եղո՞ւկ, թէ որ-
պէս դժարին բաժանումն է
այս ։

Համարեսցուք ուրեմն զմեզ
զոր ածեցեալ յաւոեանն
Ցէ՛ի, և տեսցուք, թէ զինչ
է այն որ առաւելէ պատուհա-
ռեցուցանէ զմեզ. խորհես-
ցուք

ցուք թէ ամենայն գաղտնի
մեղք՝ որ ոչ է ջնջեցեալ աստ
'ի ձեռն խորհրդոյ ապաշխա_
րութեան, ամենայն յայտ յանդի_
մանն հրապարակելի լիցի: 'Ի
միտ ածցուք զսաստացեալն Նաւու_
մայ· Առաջի երեսաց ցաս_
մանն նորա ո՞ կարէ կալ: Եւ
յիշեսցուք զբանս սրբոյն
Օգոստինոսի· մինչ եւս կեն_
ցաղավարութեան այնմիկ հա_
մեստի եւ պարկեշտի· զոր դու_
առանց գթութեան եւ ողորմու_
թեան քննիցես եւ դատիցես:

Ի վեցերորդում աւուր ։
Վասն դժոխոյ ։

Որպիսիս զարհուրանս կրեաք մեք յահէ դժո-խոցն, եթէ հասանիլ կարէին առ ունկս մերս կո-ծումն և ողբումն դատապար-տեցելոց ․ որք հառաչեն , հեծեն և աղաղակեն իբրև զգազանս վայրիս , տագնա-պեցեալք ՚ի բոցոյն անշիջա-նելոյ ․ ամբաստանեն զին-քեանց , ապաշաւեն զյան-ցուածս , և լան առանց մխի-թարութե ․ բայց յոյժ անա-գան , զի նոցին արտասուք այրտոյանման միայն ՚ի հրդե-

հել

հեղ զհուր գեհենոյն առ 'ի
կիզել զինքեանս . և նոցին
ապաշաւմունք թէ և իցեն
խստագոյնք և դառնակս_
կիծք, սակայն են անօգուտք
և առանց պտղոյ ։

Ո՞չ երբէք նկատել կարեն
զերեսս Տ.ն կենդանւոյ,
և կամ պապակեցեալք յարա_
ժամ 'ի մէջ տապոյն անհան_
դուրժելւոյ , կրելով միա_
հաղոյն զբնաւս տեսակս չա_
րեաց առանց իմիք դադար_
ման և անդորրութե . տե_
սանեն միայն զդէմս զազիրս
և զահիհարելիս դիւաց , և
այսոցն չարաց . և մնան շու_
արեցեալք 'ի մէջ անսախ_

 մե_

վիճելոյ տագնապման, և ան-
զրաւելոյ յուսահատութե՛ն.
ահաւասիկ քեզ վերջին թը-
շուառութի՛ւ։

Արտմտեցեալք կատաղին
տարաբախտքն այնուքիկ
մի՛ զանցաւորելոյն իւրեանց
զզանազանից դիպուածոցն
կեցուցանելոյ զանձինս. և
միայն ՚ի նոցին մեծագունիցն
տառապմանց է որոշումն ՚ի
յանցելոց կենցաղականացն
հեշտութեանց. բայց ոչինչ է
որ այնքան վշտագնէ զմիտս,
որքան է անմոռացութիւնն
զոր ունին միշտ զճշմարտէն
Ի.Ն տարագրեցելոյն յին-
քեանց վասն պղերգութեան

և անհոգութեան իւրեանց։

Իջցուք ուրեմն մտօք մե-
րովք 'ի սանդարամետս
անդնդոց և հարցցուք ըզ-
դատապարտեցեալս, թէ զինչ
իցէ լեալ սկիզբն նոցին դա-
հավիժութեան, և թէ այժմ
զիա՛րդ կենցաղավարեցին, և
ուսցուք 'ի նոցանէ զերկնչելն
յԱ՟յ արդարադատէ, և 'ի
վտանգէ աշխարհայնոյ. յի-
շելով զպատացեալն եսայեայ,
ո՛ 'ի ձէնջ կարիցէ բնակել
ընդ հրոյն կիզանողի։ և 'ի միտ
ածելով զբանս սրբոյն () գ-
ոստինոսի, անցանեն 'ի պատ-
ժէ 'ի պատիժ, և 'ի տապոյ
տուփման 'ի բոց գեհեննոյն։

Ի ԵՕԹՆԵՐՈՐԴՈՒՄ ԱՒՈՒՐ :

Վասն ԱՆՎԱԽՃԱՆՈՒԹԵԱՆ, պատ-
ժոցն դժոխոց :

ՈՐչափ ցասուցմն Ած շար-
ժեցեալ ՚ի վրէժխնդ-
րութիւն, պատժեսցէ
զՀեշտութիւս անպատճառս մշտն-
ջենականօք տանջանօք. և յա-
ւիտենական թշուառութիւնն
ամբարշտաց, որքան յաւիտե-
ենից է գոյութիւն Այ. և այս
է կսկիծ իմն անհանդուր-
ժելի. զի ոչ եթէ խստու-
թի տառապանացն ծանրա-
ցուցանէ զպատիժ դատա-
պարտեցելոյն, այլ մշտնջե-
նաւորութի նոցին. քանզի
եթէ

եթէ հարուա՛ծ ատղանն որ թեթև իմն ցաւէ, բայց 'ի յարատևելն լինի անհանդուրժելի . զիա՛րդ եղիցին տանջանք դժոխոցն մշտնջենականք :

Ո՞հ մշտնջենականութեան պատժոցն դժոխոց . քանզի եթէ դատապարտեցեալ ոք 'ի խորաքանչիւրում դարի զկաթիլ իմն արտասուաց հեղլով յաչաց, լնուցու զընաւս գետս և զհեղեղատս աշխարհի, համեմատելով ընդ անթուելեաց բիւրուց ամացն մշտնջենականութե՛ն, այնպէս է որպէս թէ նորապէս սկսեալիցէ . և եթէ կրկնիցէ զնոյնս

զնոյնս այնքանեցս՝ որքանք են հաւատք աւազոց առ ափս ծովուց. և որքանք են շամանդաղք 'ի յօդս, սակայն այն ամենայն առ ոչինչ հաշուեսցի:

Եւ զի դատապարտեցեալք ոչ միայն տանջին մշտնջենականապէս, այլև 'ի յիւրաքանչիւրում րոպէի բռնաբարին 'ի կրել զբնաւս պատիժս մշտնջենականութեան երկք ամբողջի. և միշտ մշտնջենականութիւն հուպ է առ նոսա. և յամենայնս չարչարանս առ ընթեր է նոցին. հաղորդակցի ամենից պատժոց. մասնակցի ամենայնում կէտի.

կէտն ․ ուսուն յարաժամ խոկումն նոցին կայանայ յայն , թէ այսոքիւք պատիժք ո՛չ երբէք դադարելոցք իցեն ․ ո՛չ թէ որքան խիստ է և անըմբերելի երկիւղս այս մտաց․ եղո՞ւկ թշուա՛ռուն և ողբալւոյ կացութեանս ․ որոյ հուրն է մշտնջենական․ կոծումն մշտնջենական ․ և անմխիթարութիւն մշտնջենական․ վա՜յ թէ կարէաք մեք այժմ կատարելապէս ըմբռնել մտօք զայս ամենայն ըստ որում զգա՛նս հոգիք դատապարտեցեալք , զի թերևս զվարս անմարմնոց տանջանայանք ։

Նուաստացուք ուրեմն հաս-
տատութ̃բ սրտի կարծ-
րագունեղից այնոցիկ տան-
ջանաց դժոխոց, որովք ար-
ժարուին Ա.Յ պատժել զմե-
ղաւորս մահացուօրէն մե-
ղուցեալս. քանզի մեծ իմն
վատաբախտութիւն է Քրիս-
տոնէի ումեք թերահաւա-
տօրէն բացասելն զայսպիսի
թշուառութիւն մշտնջենա-
կանս, մինչև անձամբ անձին
ներհմտանայցէ: 'Ի միտ ած-
ցուք զբանս սրբոյն Պօղոսի,
որք ոչ հնազանդին աւետա-
րանի Տն̃ մերոյ Յի̃ Քի̃,
տացեն զվրէժս 'ի սատակ-
ման մշտնջենականս: Եւ յի-
շես

շնացուք զաստացեալն ։ Յօհան-
նու աւետարանին , բարեխա-
կան իմն է որ փոխարձացու-
ցանէ ։ Միածնածնական իմն է
որ տանջէ ։

՚Ի յաւնեբորդում աւուր ։
Սաւն աւրհնութեան ։

Արքայութեան աւելով , ընդ-
նպատակն գերազան-
ցագունեղ հոգւոյն մե-
րոյ թանակաւնի իմանամք ։
այսինքն զհեռացումն ՚ի բնա-
ւից չարեաց ։ և զհամանգու-
մնարումն բնաւից բարեաց ,
զաւհաւասայեալն արհեստի
մեհամձնութեանն ՚ի թյ ։ և զգիտն
պատճառականի արեանն Յե-
սի ։

Ք.ն • զկրուածն համայնոյ
ցանկութեանց սրտի մարմնակա֊
նոյ • և զանսպառ զմայլուածն
անձկաւելեաց բերկրութեանց ։

Քանզի անդ զուարձանամք
պարզագունին տեսու֊
թեն Ք.Ն • ըստ այնմ որ
կայ և բազմի յաթոռ փառաց
իւրոց • անդ սիրեմք զնա ճշ֊
մարտապէս՝ և անշարժապէս ,
անդ վայելեմք զքաղցրութի
նորա առանց երկիւղի զրկի֊
լոյ 'ի նմանէ • և անդ հրճու֊
իմք իբրև ծնունդք հարա֊
զատք վերնոյն սիոնի • Ք.հա
այս է սեփական առարկայ
բնաւից յուսոց մերոց • բայց
վաշ թէ փութանակի վեր֊
ջա֊

Ջանայցին սակաւք այսոքիկ աւուրք պանդխտութեանց մերոց, զի պերճեալք 'ի կենցաղոյս ժամանակաց 'ի խնդութեան յաւիտենականն, առ այն որում երկիրպագանեն սիրտք մեր տառապեալք։

Ոչինչ փոյթ է մեզ թէ յաշխարհի յայսմիկ անարգեցիմք, կամ խոտեցիմք, միայն թէ ընդ Յի Քի Տն մերոյ, և ընդ երանեցելոյ կուսին Մարիամու, և ընդ այլոց սրբոց զմայլիցիմք յաւէժապէս 'ի յերկինս։ պարտ է մեզ միշտ փափաքել և խանդակաթք լինել 'ի խորհրդեն թէ վասն սակաւուց

աշխատանաց կենցաղոյս ըն-
ձեռեցին մեզ գանձս անմա-
հուէ : Զայսպիսիս նկատե-
լով մարտիրոսքն սուրբք ,
հեղմամբ արեան իւրեանց
ստացան զերկինս. և են այժմ
այնքան գոհունակք , մինչ
զի զընդաւս չարչարանս իւր-
եանց առ ոչինչ վարկիցեն՚ի
բաղդատութե՛ իրին ստա-
ցելոյ . ո՞վ մշտնջենականու-
թի՛ ըղձալի , եթէ կարէաք
մեք վերահասու լինիլ թէ
որքան է քոյդ արժանապա-
տուութի, երանելիք արդեն
իսկ էաք։

Զարթուցուք ուրեմն ՚ի
մեզ զս ուփումն է. մն տե-

սա-

առնելոյ զինչ . և համեմա-
տեսցուք զբարիս կենցաղա-
կանս ընդ բարեացն երկ-
նայնոց . և եթէ միանգամ
ճաշակեսցուք զանմահական
կերակուրն արքայութեան
երկնից , իսկոյն սկսեսցուք
արհամարհել զայն որ աշ-
խարհին է : յիշեսցուք զասա-
ցեալն դաւթի : Եւ յագե-
ցեայց յերևել փառաց քոց :
և 'ի միտ ածցուք զբանս սր-
բոյն Բեռնարտոսի . Եթէ
աշխատութիւն սարսափեցու-
ցանէ , յոյս վարձուցն քա-
ջայուսցէ զքեզ :

’Ի յիններորդում Աւուր.
Վասն ներշնչայութեան տոյ.

Տեսանէ զքեզ Ա՛ծ ամե-
նայն ուրեք ներկայ գո-
լով. որպէս թէ դու միայն
իցես յաշխարհի աստ, և ո՛չ
այլ ո՛ք. զի է իբրև աչն իւր
սրատես սևեռեցեալ ’ի քեզ,
որ նշմարէ զբնաւս մտած-
մունս և զշարժմունս քոյս.
և ոչինչ է որ ’ի նմանէ թաք-
չիլ կամ ծածկիլ կարիցէ.
ուղղեալ է առ քեզ զհայե-
ցուա՛ծս աչաց իւրոց որովք
և նկատէ զէութի՛ իւր, և
միաջիր լինի ամենայնիւ՛

զգու-

զգուշութիւն համայնից դի-
տաւորութեանց և ըղձից, թա-
փանցելով մինչև յորոշումն
հնչոյ ։

Աւուրիցս առաւել պատկա-
ռելի իմն է քեզ հրա-
պարակիլն քոյով. ք յանցուա-
ծովքդ առաջի Աստուծոյ,
քան զխայտառակիլն առաջի
մարդկան ․ ուստի զայն զոր
ոչ իշխես գործել առաջի
դուեհկի ուրուք, զիարդ իշ-
խես առնել յանդիման աչաց
Տն Այ ․ ոչ կուրութեանդ
և անխմայութեանդ, զի առա-
ւել համարիս զամօթ մարդ-
կայինն քան զամօթ քոյդ
աստուծոյին ։

Ամենայն մէգ խիտ, և խա-
ւար թանձրամած գիշե-
րային ոչ է բաւական առնել
զքեզ անտեսանելի 'ի ձառա-
գայթից լուսոյն այնորիկ,
կամ՝ թագուցանել զքեզ ա-
ներևութապէս 'ի ծագել ա-
րեգականն այնորիկ արդա-
րութեան. քանզի համայնք
զօղմունք առանձնագոյնք և
ծածկագոյնք լի՛ք են հան-
դիտաւլեհութ̅ նորին ա̅ծայ-
նոյ. և թերևս կարելի է
փախչիլն և հեռանալն 'ի տե-
սութէ մարդկան, բայց ոչ
երբեք 'ի տեսութէն Ա̅.Յ̅.
որովհետև յամենայն ուրեք
ներկայ է և մերձ։

Դի-

Դիմեսցուք ուրեմն յանդիման Տն Այ․ և տեսցուք թէ զինչ իցէ 'ի մեզ որ ոչ հաճոյանայցէ աչաց նորին․ ջանասցուք վարժել զմեզ կալ 'ի ներկայութեան նորա․ և գտցուք այնու զսպեղանի առ 'ի բուժել զվէրս մեղաց մերոց․ խորհեսցուք թէ Ածյ յամենայնում տեսանիցէ զմեզ․ և զսպեսցուք զտապ ախտից մերոց։ Յիշեսցուք զասացեալն Պօղոսի․ Ամենայն ինչ մերկապարանոց կայ առաջի աչաց նորա։ և 'ի միտ ածցուք զբանս սրբոյն Օգոստինոսի․ Եթէ մեղանչել կամիս, խնդրեա՛ զտեղի իմն

տուր ոչ տեսանելեաց զքեզ ինձ.
և ամէն գործեա՛ զինչ և կա-
միս:

Ի տասներորդում Կիւրակէ :

Վասն ունելոյ զհոյն հեզութեան
ԱՀՆՉԷՆ :

Սփափկեան, և յատուկ
պարապումն մտաց քրիս-
տոնէից պարտի գոլ
փոյթ կեցութե՛ անձին: Ոչ ի
եղլքն ամենեքեան, այսինքն
տարագմունք մե-ծութեց, խոկ-
մունք արժանապատուութեց.
զբօսմունք պատերազմաց,
յաղթութիւնք թշնամեաց,
շահեցմունք ընչից, և վայել-
մունք աշխարհայնոց, ոչինչ
են,

են , և առ ոչինչ համարես_
ցին . վասնզի սոքա ոչ այլ_
ինչ են, եթէ ոչ փառամոլունք
հոգեաց , ցնորամոլունք մտաց ,
և խաղարկութիւնք տղայոց :
Մ՞ի իմն ուրեմն հարկաւո_
րագոյն առաջի կայ մեզ ա_
մենեցուն . այսինքն ծառայ_
ելն Տ՟Ն սրտի մտօք , և հե_
տևապէս կեցուցանելն զհո_
գիս մեր . քանզի համայնք
բարիք , համայնք աջողու_
թիւնք , և համայնք երջան_
կութիւնք մարդկան յայսմիկ
կայանսան . աստուստ՝ մեծ իմն
յիմարութիւն է , և անմտու_
թիւն զանցառնելն և անփոյթ
լինելն զիրէ իմեքէ այնքան
հարկաւորէ , որոյ հանդի_

պտուածքն են երկբայելիք · և որոյ կորուստն է անդառնալի։ Ո՜հ կուրութեան և անխմայութեան, զի խորհիմք միայն ապրել, և ոչ ջանամք բարեպէս ապրել · ամենայն դժուարութիւն մեր 'ի յունայնութիւնս, 'ի խեղկատակութիւնս, 'ի զբօսանս, և 'ի բախտագօտութիւնս շրջագայի· զի՞նչ օգուտ է մեզ՝ թէ բոլոր աշխարհի տիրապետեցեմք, եթէ 'ի վախճանի նաւաբեկեցեալք կորուսանիցեմք զանձինս։

Համայնք էակք ստեղծեցեալքն 'ի պէտս մերոյ կեցութեան · արդ՝ եթէ մեք

զնո-

զնոսա ոչ վայելիցեմք առ այս
վախճանն, լինելն անօգուտք,
և անպիտանք · վասն որոյ ՚ի
ժամուն յայնմիկ յորում՝ սկ-
սանի որ զանց առնել զկե-
ցութե՛ հոգւոյ իւրոյ, պա-
տեհ իմն էր, զի ճառագայթք
արեգականն խաւարեին · շր-
ջագայութիւնք երկնից դա-
դարեին · բերք և պտուղք
երկրի թարշամեին · և պահ-
պանութիւնք հրեշտակաց լռեին ·
կամ մանաւանդ, զի ինքն
փոխարկիւր ՚ի նախկին յոչըն-
չութիւն իւր · քանզի որով-
հետև ոչ փութայ ՚ի ծա-
ռայութիւն Տն Այ իւրոյ,
ոչէ արժանի զի ապրիցի ։

Ի՜նչ զի՞ տակա՞ւին տեսանեմք զբազումս 'ի մարդկանէ, որք թերևս զոչինչ փոյթ ունին զկեցութ՛է հոգևոյ իւրեանց. զամենայն ինչ որոնեն, զամենայն ինչ հնարեն բաց 'ի նմանէ. խորհին նրբապէս, թէ զիա՛րդ, կամ ո՛ւմ տայցեն զարծաթս իւրեանց 'ի վարձու. և եթէ ո՛րպէս վարիցեն, կամ սերմանիցեն զարտորայս իւրեանց. և կամ ժողովիցեն զարդիւնս 'ի շտեմարանս. և եթէ կորուսանիցեն զիւր ինչ, իսկոյն սկսանին ողբալ, և կոծել զանձինս. բայց զկորուստենէ հոգևոյ իւրեանց,

որ

որ է անձեռնալի իմն, զոչինչ
գոյլթ ունին․ վասնեն առա-
տացէս մի՞ պիտոյից մարմ-
նոց իւրեանց․ բայց վասն
պիտոյից հոգեաց իւրեանց
զոչինչ մտածեն․ կերպն որով
կենցաղավարին՝ այնմ ցու-
ցանէ, թէ հոգիք նոցին ո՛չ
իցեն նոցին հոգիք, այլ օտա-
րից, կամ թշնամեաց նոցին․
և կամ անբանի, և անպի-
տանի ուրումն անասնոյ․ կամ
թէ ինքեանք առանց հոգ-
ւոյ իցեն, և կամ զայն՝ զոր
ունին՝ կորուսանել ջանայ-
ցեն ։

Արդ՝ մեք ջանասցուք հա-
ստատել զկեցութին հոգ-
եաց

եայ մերոյ · օրինակ ունե-
լով մեզ զերանելին Հայրա-
պետն բենեդիկտոս · յորմէ
երբեմն 'ի խնդրելն Թագա-
ւորի ուրումն զիր իմն ան-
պատեհ , պատասխանեաց ,
եթէ ունէի զերկուս հոգիս,
զմինն շնորհէի քեզ · բայց
քանզի զմի հոգի միայն ու-
նիմ , վասն որոյ ոչ կարեմ
առ ոչինչ կորուսանել զնա ։
Յիշեցո՛ւք և զբանն Տն մե-
րոյ Յի Քի առ Մարթա ·
Մա՛րթա մա՛րթա , դու հո-
գաս , և զբաղիմս իւիք զբա-
ղեալես , բայց աստ մի ինչ
է հարկաւոր ։ Ի միտ ած-
ցուք և զասացեալն սրբոյն
Եվգերիոսի · Ուր է չնաս կե-
ցու-

ցութեն հոգւոյ , անոյ ոչ է
յոյս շահաւէտութեն ։

՚Ի ՎԵՑՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴՈՒՄ ԱՒՈՒՐ ։
ՎԱՍՆ ՊԱՐՀՈՒՐԵԼՈՅ ՚Ի ՄԵՂԱՑ ։

Իրաւէր մեծ իմն կորուստ
է զրկելն ՚ի ճշմարտէն
Ն.Ջ · այլ սակայն մար-
դիկ մինչ ՚ի պատճառս մի մեծի
երկրիք , կամ միայնու երկրիք , և
կամ այլոյ երկրիք փորձութեն
կորուսանեն զերկինս , համա-
րին զինքեանս տարաբախ-
տագոյնս քան զամենեսեան․
իսկ ՚ի զրկելն ՚ի բարւոյն
անհնոյ , աստուածականեն , և
անքոյթ լինին ։ Վայ Թշու-
առացելոց անմտաց , որք մին
հե-

հեշտութե՛ն երկիք անցաւորի
կորուսանե՛ն զբարի՛ն անան-
ցական . և զկորուստն իւր-
եա՛նց ոչի՛նչ վարկանի՛ն :

Ո՛վ մեղք, որ այնքա՛ն ընտա-
նի , և ընտել ես մարդ-
կան , և սակայն 'ի մարդկա-
նէ անծանօթանաս . զի 'ի
խաղս , և 'ի խրախճանս , և
'ի զբօսանս նոցի՛ն դաղտնա-
պէս առընթեր կոլով , ա-
տելիս առնես զնոսա Այ՜ն
իւրեանց : Ո՜ ի՛նչ զբօսանք
են այսորիկ, կամ՝ զի՛նչ խա-
ղարկութի՛ւք , որովք զայրա-
ցուցանեմք զարարիչն մեր :
Այ՜ծ որ է ամենեւին սէր ,
անհնարպէս ատէ զմեղաւորս

Եւ

Նու թէպէտ իմանամք մեք, թէ զինչ է նեղաւորութիւն, կամ զինչ է զայրանալն. բայց թէ զինչ է անհնապէս պատելն ոյ զմեղաւորս, ոչ կարեմք պարփակել մեօք. արդ՝ յումեմ երկնչիմք մեք, եթէ ոչ ահաբեկիցիմք 'ի սարսափելւոյ ատեցմանէն Ա.Յ:

Ա. հաստատեալ իմն է խոչափայտն Ա.Ն ընկեցեալ 'ի գողգոթայ, որ բարձեալ ունի զորդին Ա.Յ. բայց առաւել զահիհարելի իմն է կացութիւն հոգւոյ ուրուք զրկեցելոյ 'ի շնորհացն Ա.Յ. զի Յն մեռանի 'ի խաչին վն քնջելոյ և քաւելոյ զմեղս մարդ-

մարդկան · բայց մեղք ա-
պերախտից առաւել տաղ-
նապեցուցանեն զնա քան
զմահ նորին ։

Ողբասցուք ուրեմն ըզմեղս
մեր, և մանաւանդ զկո-
րուստ շնորհացն Ս.Հ, որք
ոչ երբէք վերաստանիլ կա-
րեն, եթէ ոչ ՚ի ձեռն հեղ-
ման արտասուաց ։ Յիշես-
ցուք զասացեալն Պօղոսի առ
Հռովմայեցիս, զի՞նչ պտուղ
ունէիք ՚ի նոսին, յորս այժմ
զամօթի հարիք ։ Նա՛ ՚ի միտ
ածցուք զբանս սրբոյն Օգ-
ոստինոսի, Ո՜վ անձինն այն-
միկ յանդգնոյ, որ յուսայ
թէ հեռանալով ՚ի քէն գտա-
նի-

Նիւթէ զայլ ինչ պատմակա_
նագրոյն ։

'Ի յերկոտասաներորդում ԱՇԽար ։
Սան ապաշխարութեան ։

Ա Պաշխարեցէք և հաւա_
տացէք որբոյ աւետա_
րանին, ասէ Տէրն մեր
Յի Քս · ցուցանելով մեզ
թէ ապաշխարութիւն ան_
բաժանելի իմն է 'ի դաւա_
նութենէ քրիստոնէականի հա_
ւատոյն · և զի ինքն Ա. ճ
գոլով, 'ի կեանս իւր ա_
պաշխարութե՛ կենցաղավա_
րեցաւ՝ վասն քաւելոյ զյան_
ցանս մեր, և վասն խափա_
նեցուցանելոյ զարդարութե՛ն
հօրն

հօրն երկնաւորի · ուստի և մեք որք մարդիկքս եմք, ըստ նմին օրինակի ապաշխարել պարտիմք ։ Զի եթէ սուրբն սրբոց զպահս պահեաց, քաղցեաւ, ծարաւեցաւ, խոնջեցաւ, տրտմեցաւ, յոգւոց եհան, և ելաց, զինչ առնել պարտիմք մեք սխալականքս, և չարագործքս ։

Ամենայն մեղք գործեցեալ ՚ի մարդկանէ, պատժիլ պարտի · կամ՝ յայնմանէ որ գործեաց, և կամ՝ յայնմանէ առ որ գործեցաւն ։ Ուստի եթէ ոչ կամիցի մեղաւոր ոք ճնշել՝ և խրատել զինքն ՚ի կենցաղում՝ յայսմիկ, խրա-

տես-

տեսցի կարծրացեալ յարդա-
րութեն Ս.Տ. 'ի յաւիտեան.
զի համայնք յանցանք, որք
ոչ ընդէին արտասուօք ապաշ-
խարութե, պատժին անշի-
ջանելեօք բոցովք գեհենոյն։
Ուրեմն լաւագոյն է՛ մեզ ող-
բալն աստ անկաւինչ զմեղս
մեր, քան զպատժին անչ-
մշտնջենաւորս։

Ո՛չ է բաւական ապաշխա-
րողին՝ զի առ 'ի հաշտիլ
ընդ Ս.Տ.՝ ընկենուցու զինքն
առ ոտս խոստովանահօրն,
կամ ճանկեսցէ զգլուխ իւր
մոխրովք, և կամ զգենու-
ցու զխորգ, և զմազեղէնս.
քանզի

քանզի եթէ ոչ ունիցի զճշմարիտ զարշումն 'ի բնաւից մեղաց , խաբեբայ է , և ոչ ապաշխարօղ ․ զի համայնք աղօթք , պահք , ծոմք , ծնրադրութիւնք , և ողորմութիւնք , են երևոյթք արտաքինք ապաշխարութեան քրիստոնէականի , և միայն ատելութիւն որ առ մեղս , է գոյութիւն և էութիւն նորին ։

Խնդրեսցուք ուրեմն զներումն Ա՟Յ վասն կենցաղավարելոյն մերոյ ցարդ ընդդէմ հրամանաց սրբոյ աւետարանին ․ և հայցեսցուք զօգնութիւն շնորհաց նորին , առ 'ի կարօղ լինելոյ հետևել

վա-

վարուց՝ և շա՛ւղաց նախկնա-
գունից հաւատարմաց քրիս-
տոնէից ։ Յիշեսցուք զբան
Տ՟ն մերոյ Յ՟ի Ք՟ի, եթէ ոչ
ապաշխարիցէք, ամենեքին
նոյնպէս կորնչիցէք ։ Ա՛ռ՚ի
միտ ածցուք զասացեալն որ-
բոյն Օգոստինոսի․ ձեզ ա-
սեմ՝ ապաշխարողացդ, զի՞նչ
օգուտ է ձեզ խոնարհիլն
առաջի խոստովանահօր, ե-
թէ ոչ փոխարկիցէք զվարս
ձեր ։

Պ

Ի ՑԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴՈՒՄ ԱՒՈՒՐ․
Վասն ո՛չ յամաչելոյ 'ի դատաստանաւ Տէ Աձ։

Պ Ս ու քոյով յամենայն մանկանց 'ի Տնօրէնել զքեզ ո՞չ ցուցանես՝ թէ առ ոչինչ համարիցես զնորա-սութիւն նորին․ կամ՝ թէ կարիցես զերծանել 'ի նմանէ․ և մի՛ թէ վտանգ ինչ իցէ յանձնելն զքեզ Ն․Ճ․ կամ՝ թէ ամօթ ինչ իցէ հեռանալն 'ի յանսպառաւէհից քոյոյ վարուցն, և սիրել զանհուն բարին․ ասես 'ի վաղիւն 'ի վաղիւն։ Եւ՞ ընդէ՞ր ո՛չ այսօր։ Ով այսօր ո՛չ կարեմ,

րեմ, այլ 'ի վայելո՛ւմն թերեւս դիւրապէս խզեցեմ զշղթայս իմ, որովք կապեալ կամ ընդ աշխարհի. եւ գուցէ թէ սիրտ իմ քարացեալ կերպի՛ւ ինչ կակղանայցէ ։ Ո՛չ այնպէս, զի ժամանակն որ մեղմէ զամենայն ինչ, աճեցուցանէ զունակութիւս վատթարս. եւ հրաժարութիւնն զանցառուեցեալ՝ որ ըստ օրէ

անճարանայ ։

Ո՞վ է որ խնու զականջս քոյս առ 'ի ոչ ունկնդիր լինել հրաւիրմանն Տ. Ն կոչողին զքեզ յապաշխարութիւն, կամ ով է որ երկեցուցանէ զքեզ սպառնալեօք. ասես,

թէ դժուարին իմն է փո-
խարկելն զվարս իւրս սովո-
րականս ։ Ուղի՛ղ պատաս-
խանես, բայց ասա՛ ինձ,
զի՞նչ է զոր ոչ պարտի առ-
նել քրիստոնեայ ոք, որ եր-
կիրպագանէ այ ուԽ·մն խա-
չելոյ, և որ ակն ունի
վայելել զարքայութիւն եր-
կնից · արդարև եթէ իցէ
կասկածելի իմն, է մանա-
ւանդ ըստունականումն, և
զանցառումն շնորհացն այ ։

Նու մի թէ իցէ՞ 'ի ձեռին
քում՝ ընդերկարելն զա-
պաշխարութիւն քո հանդեր-
ձեալ · կամ՝ թէ իցէ՞ս դու
տրամադրիչ կենդանութե-

ան-

անձինն · նորան է լինելո՛
զի Ք.Ծ սպասէ քում դարձ_
մանն, ըստ որում վկայեն
գիրք սրբազանք · բայց ո՛չ
ամեն, թէ ցորքան ժամա_
նակս ապրելոց իցես · զի այն
որ խոստացեալ է զթողութիւն
ապաշխարողաց, ո՛չ է տուեալ
զիշխանութիւն վաղուեան 'ի
ձեռս մեղաւորաց ։ Կարելի
իմն է թէ ապրիցես ընդ եր_
կարապես · բայց կարելի է
եւս թէ ոչ ապրիցես · ուստի
անմտութիւն իմն է հիմնելն
զկեցութիւն հոգւոյ իւրոյ 'ի
վերայ յուսոյ իրիք անհաս_
տատոյ, և երկբայելոյ ։

Նկատեսցո՛ւք ուրեմն զանց_
ցեալ ժամանակն յա_
մառեցման մերոյ . և երկի_
ցո՛ւք 'ի վտանգէն յառաջա_
կայէ ։ Յիշեսցո՛ւք զբանս
մարգարէին Դաւթի . ասա_
ցի այժմ սկսայ ։ Եւ 'ի միտ
ածցուք զասացեալն սրբոյն
Գրիգորի . անձն ո՛չ իմն բա_
նական հաւաստութիւն , որ
վտանգաւորի մշտնջենակա_
նութիւն ։

՚Ի չորեքշաբաթանն երրորդում Ահօուր.
Վասն անձին լինելոյ ՚ի քամա-
հեցմանէ մարդկային.

Աշխարհ զքեզ քամա-
հէ, եւ դու անփոյթ
լեր. Զի բանք յիմա-
րաց ոչ կարեն արգելուլ
զքոյդ խնամատարութի. եւ թէ-
պէտ աւերեաս արհամարհեն
զքեզ, սակայն ՚ի սիրտս իւր-
եանց խոստովանին զքեզ
գոլ այր երկիւղած Այ. եւ
թագուցեալ գովեն ծածկապէս
զքոյդ խոհեմութի. եւ զի
զի՞նչ փոյթ է քեզ՝ թէ բամ-
բասիցեն. բաւական է քեզ
միայն թէ կատարեսցես ըզ

կամս Ն.Յ, և զհաճութիւն
նորա ։

Ընդէ՞ր պատկառես 'ի հետևելոյ հրամանաց սրբոյ աւետարանին. պաշտօնեայ.ք իշխանաց աշխարհիս ըղձան կրել զնշանս Տն իւրեանց 'ի պատիւ և 'ի փառս ինքեանց, իսկ դու ցուցանելն 'ի քեզ զնշան Տն Յսի՝ յամօթ համարիս ։ Արհեստագործ.ք աշխարհիս համարձակ պանծան 'ի խոտելի արհեստս իւրեանց. իսկ դու գոլով 'ի մէջ եկեղեցւոյ ոչ իշխես խոստովանել զ.քոյդ քրիստոնէութի՞ւն ։ Որդեակ, ասեմ, զի որ ամօթ համարի կոչել

քրիս_

քրիստոնեայ առաջի մարդ-
կան, ամաչեցուցանէ զոր-
դին ո՛յ առաջի Հօրն երկ-
նաւորի:

Աւ՛ մի թէ փրկիչն մեր Յ̃ս
ունիցի՞ յինքեան զառիթ-
ինչ պատկառանաց. կամ թէ
երկրպագելն անուան նորին
վատահամբաւ իցէ. և կամ
հետևելն հրամանաց և վա-
րուց նորին պարսաւելի ի՞նչ
իցէ. դու ոչ ամաչես վերա-
ծայնիլ 'ի մարդկանէ լիրբ, և
հայհոյիչ, ընդդէ՞մ զանուա-
նիլն այր պարկեշտ՝ յամօթ-
համարիս. գիտես արդէն,
զի միայն այնոքիկ առաւելն
'ի մարդկանէ որք բարիք՝ և
կա-

կատարեալք, որք համատար-
մնապէս ծառայեն տյ, և
հնազանդին պատուիրանաց
նորա ։

Զննեցուք ուրեմն զանձինս մեր, և տեսցուք թէ արդեօք կատարեմք կերպիւ ինչ 'ի մարդկանէ վասն ունայնից բարբանջմանց նոցին · կամ թէ վասն քամահմանց նոցին զանցառնիցեմք երբեմն զպատուիրանաւն Տն ։ Յիշեսցուք զբանս առաքելոյն Պօղոսի · զի ոչ եթէ ամօթ ինչ համարիմ զաւետարանն, քանզի զօրութի Տն է 'ի փրկութի ամենից հաւատացելոց ·

լոց ։ Ի՜նչ 'ի միտ ածցուք զա-
ստացեալն սրբոյն Օգոստի-
նոսի , ընդէ՞ր շառաւղնես
զճառագայթ , զոր զինեալ ես
նշանաւ խաչին ։

'Ի հնգետասաներրորդում Աւուր ։
Վասն ո՛չ ապաւինելոյ յանձն իւր
անձնական ։

ՈՉի՛նչ է յորմէ այնքան
երկնչիլ պարտի մարդ,
որքան յինքենէ. և մա-
նաւանդ առաւել սարսափիլ
պարտի 'ի սեփականէ տկա-
րութենէ իւրմէ , քան թէ 'ի
բնաւից զօրութենէ դժոխայ-
նոց ։ քանզի բան իմն, կամ
հայեցուած իմն , և կամ հա-
ւա-

ռաչումն իմն բաւական է զի գլխեցուցանիցէ զնա։ Ադամ յանցեաւ զպատուիրանաւն նոյ. սողոմոն մոռացաւ զարարիչն իւր. և Պետրոս ուրացաւ զվարդապետն իւր. զի՞նչ լինելոց եմք մեք խատայնքս, և սխալականքս. զի եթէ մայրքն լիբանանու շարժին ՚ի հողմոյ, զիա՞րդ կարիցեն եղեգունք նուաղք հաստատունք մնալ։

Բազմիցս թարց մարտնչելոյ ընդ ումեք՝ յաղթահարիմք. քանզի սեփական ախտն մեր, և սեփական յօժարութիւն մեր անձնաւար պատերազմին ընդ մեզ. և

սիրաք

սիրողք մեր յատուկք՝ են թշ-
նամիք մեր առաւել կասկա-
ծելիք ։ Ո՛չ չի է հաճաստատե-
լին, զի այնոքիկ որք քա-
ջապէս ըմբերեցին հալածա-
նացն բռնաւորաց, անկանե
յանապատի. և զկնի ընդդի-
մամարտելոյ ընդդէմ փոր-
ձութեանց դիւականաց, յաղ-
թահարեցան 'ի սեփականաց
ցանկութեանց իւրեանց. ուս-
տի բարւոք է մեզ զի զգու-
շանայցեմք 'ի յընտանեկու-
թէ մերմէ սեփականէ։

Գերազանցագոյնքն 'ի սըր-
բոց հարց սարսափէին
'ի նկատելն զկացութ՟ի հո-
գւոց իւրեանց առաջի ա-

տենի

տեառն ահեղի դատաստանօրէն . և ճգնաւորք, և ապաշխարողք խոստովանողք հառաչանօք աւանդէին զհոգիս իւրեանց երկնչելով 'ի զարհուրելոյ վճռէ արդարութեան ածոյ . քանզի ոչ էին հաստատիք թէ զիարդ իցեն կենցաղավարեալք, և թէ զիարդ իցեն լինելոցք 'ի հանդերձելումն . որովհետև որպէս իմն բաժանեալ է փոխադրել զոք 'ի կացութէ ընտրութեան 'ի կացութի դատապարտութեն ։

Մ աստացուք ուրեմն ընդ որբոյն փիլիպպոսի ներքի, Տր, պահեա զիս ամբարշտ

'ի

'ի ժամու. յայսմիկ , զի մի
դժուարամանիցեմ դքեզ ։ Այլ
զգուշասցուք 'ի բնաւից դի-
պուածոց առաջակայից ·
քանզի անոյշ ունիլ պարտ է
զերկիւղ՝ ուր ոչ է երկիւղ ։
Յիշեսցուք և զբանս սրբոյն
Պօղոսի , այսուհետև որ հա-
մարի հաստատուն կալ , բզ-
գուշ լիցի, գուցէ անկանիցի։
Այլ 'ի միտ ածցուք զաս-
ցեալն սրբոյն Բեռնարդոսի։
Թէ և լիցես 'ի մեծի աներ-
կեանութեան , մի՛ կարծեր
զքեզ հաստատի ։

Ի Վերջաւորութեան Աղօթից ։
Առաջն գործածութեան շնորհացն տյ ։

Ուրաքանչիւր մասնաւոր շնորհ, զոր վերընդունիմք ՚ի վերուստ, վերաստացեալ է Տէրն մեր Յս Քս գնով պատուականի արեան իւրոյ, հայցելով վասն մեր զնոյն ՚ի հօրէն իւրմէ. երկնաւորէ՝ ՚ի ժամու աւանդման հոգւոյ իւրոյ ՚ի վերայ խաչին ։ Աստուստ՝ զանցանելով մեր զբարեաւ իւիք խոկմամբ ընձեռեցելով մեզ ՚ի յերկնուստ, և ըստունկանելով

զաղ-

զազդեցմամբ իւրեք հոգե-
կանաւ՝ որ վերածէ զմեզ
առ բարին, առ ոտս արկա-
նեմք զկենարար արիւնն Ք̃ի·
և անօգուտ առնեմք զպտուղ
չարչարանաց նորա։

Մեք պարտականք եմք Ա̃յ
ո՛չ միայն վասն շնորհացն
վերընդունեցելոց, այլև վասն
շնորհացն այնոցիկ՝ զորս խոս-
տացեալ է պարգևել մեզ, ե-
թէ ոչ պատանիցէ նոցին ընդ-
դիմադարձ · քանզի եթէ
՚ի ծագել արեգականն փա-
կիցեմք մեք զլուսամուտս
սենեկաց մերոց, ո՛չ վասն
այնորիկ ազատիմք ՚ի պարա-
ճանչեցմանէ լուսոյ նորա ·

զի լոյսն այն նախասահմա-
նեցեալ է 'ի սիրտս մեր, եթէ
պիտոյ է մեզ, արկցուք զնա
'ի գործ ։

Ի մանկութենէ մերմէ ի վեր
ընդունիմք զազդեցուն
Այ առ 'ի գործել զբարիս .
և տակաւին ոչ ունիմք զհա-
ճութիւն հետևելոյ նմին .
կամք 'ի կրթարանի հոգւոյն
սրբոյ, և զոչ ինչ երբէք ու-
սանիմք . միշտ ստիպիմք, միշտ
նախատիմք, և միշտ կշտամ-
բիմք, և սակայն զոչինչ վե-
րաշահիմք ։ Ո՛չ 'ի միտ ածեմք
թէ Ած որ շնորհեալ է մեզ
զտաղանդս զայսոսիկ՝ և պա-
հէ երկայնամտութբ , յան-

ուր

ուր միում պատահմնջելոյ իցէ
զտոկոսն նոցին եւ ոչ ոք է որ
կարիցէ զուն գործել նմա։
Եկեսցէ ժամանակն՝ յորում
լցցի չափ շնորհացն Ա.Յ, եւ
մեղաց մերոց. եւ յայնժամ
մանրամասնաբար պատահմն-
ջեսցէ 'ի մէնջ զհաշիւն։

Գոհասցուք ուրեմն զհոգ-
ւոյն սրբոյ վասն շնոր-
հացն մեզ ձրեցելոց, եւ խնդ-
րեսցուք զներումն մերոց
անհաւատարմութեանց. ուն-
կնդիրք լիցուք խրատուց նո-
րին, զի մի 'ի վախճանի հեր-
քեսցիմք 'ի նմանէ։ Յիշես-
ցուք զբանս Տն մերոյ Յի
Քի, ամենայնի որում շատ

 տո-

տուեա՛ւ , շատ խնդրեացի 'ի
նմանէ ․ և որում բազում
աւանդեցաւ , առաւել ևս
պահանջեսցի 'ի նմանէ ։ Եւ
'ի միտ ածցուք զասացեալն
սրբոյն բարսղի ․ զկնի շնոր-
հաց հետևեն դատողութի՛ն ։

'Ի յեօթնևտասաներորդում Աշուք ։
Սան հերաստանութէ ժամանակէ ։

Մեծ իմն անմտութիւն
է կորուսանելն ընդ-
վայր զժամանակն
մեր ․ քանզի կենցաղս այս
համառօտ է՛ և կարճ ․ և իւր-
աքանչիւր բոպէ նորին պա-
տուական է և ցանկալի թէ-
և մեք այնպէս անփոյթաբար
կեն-

կենցաղավարիցիմք , որպէս թէ ոչ իցէ երբեք վերջանալոյ . և կամ թէ զոչինչ ունիցիմք 'ի նմա հարկաւոր առ 'ի գործել:

Նղուկ մեզ . զի եթէ ոք 'ի դատապարտեցելոց ունէր զմիտս 'ի րոպէից կենցաղոյս զորս մեք 'ի զուր կորուսանեմք , զիարդ զնոյն 'ի կիր արկանէր . յամենայնում րոպէի կարեմք մեք շահիլ զերջանկութի՛ւն իմն մշտնջենական . բայց զբաղելով 'ի սնոտի վայելչութիւնս աշխարհիս , 'ի զբօսանս , 'ի ժողովումն գանձուց , և 'ի փառամոլութիւնս , կորուսանեմք

զառիթս բարեդիպակս կե-
ցուցանելոյ զհոգիս մեր։

Տէ՛ր այն ո՛չ է ոխ՛ պատժու-
նակալես ծախեցեալ, յո-
րում շահաւէտաբար յաւա-
ջանամք ՚ի յիրակունս կեն-
ցաղականս. այլ այն յորում
արդիւնաւորապես կենցա-
ղավարիմք առաջի ԱՅ առ-
՚ի կատարել զհաճոյս նորին.
աստուստ այնպէս պարապիլ
պարտիմք յամենայնում ժա-
մու ՚ի յառաքինասիրութիւն,
մինչ զի եթէ հարցանիցիմք
յումեքէ թէ զինչ գործի-
ցեմք, պատասխանել կարի-
ցեմք, աշխատիմք ՚ի փառս
ԱՅ, և ՚ի կեցութիւն հոգւոց
մերոց։ Ի՞

Նորոգեցո՛ւք ուրեմն զկա-
ռավարութիւն մեր առ
'ի ծառայել Ք.Ճ ուղղութեամբ
սրտի. և համոզեցո՛ւք զմեզ
ինքեանս՝ թէ ամենայն ժա-
մանակ որ ոչ է 'ի փառս այ
'ի կիրարկեցեալ, հաշուիցի
ընդվայր կորուսեցեալ։ Յի-
շեսցո՛ւք զբանս իմաստնոյն
սողոմոնի, ո՛չ ունեք պատու-
իրեաց ամբարշտորէն գոր-
ծել. և ո՛չ ունեք ետ զբա-
ցատութիւն մեղանչելոյ։ Նա՛
'ի միտ ածցուք զասացեալն
սրբոյն Պօղոսի. գտանես
զժամանակ ուսանելոյ զմա-
կացութիւն, զիա՞րդ ոչ գտա-
նես զպարապորդութիւն քրիս-

տօնէաբար կենցաղավարե-
լոյ։

’Ի յաւուրն [illegible] երրորդում [illegible] ։
Վասն անարժանապէս ընդունելոյ
զսրբահաղորդութիւնն ։

Սրբազնութիւնք եկեղեցւոյ
են գետք յորդահոսանք,
և աղբիւրք երկնածո-
րանք, որք ողողացուցանեն
զմեզ պատուականաւ ար-
եամբ Տն մերոյ Յի Քի, և
արդեամբք նորին. և զեղուն
’ի մեզ առատապէս զշնորհս
զերկնաւորս հարկաւորս ’ի
կեցութիւն հոգւոց մերոց ։
Որք՝ եթէ մեք անարժա-
նապէս և անպատկառապէս
ըն-

վերընծուանիցիմք զնոյնս , անպատուղ առնեմք զփայտ խաչին Ք̃ի , և անարգիւնս զչարչարանս նորա . և հետեւ_ ալէս անկարելի զկեցութ̃ի հոգեաց մերոց :

ՈՉ անզգայութ̃եա , մնա_ չեմք 'ի սրբութ̃ին սրբոց թարց խորոյ , և պարկեշ_ տութ̃ե . և արգելումք զներ_ գործութ̃ի նորին հոգեկան, և ոչ երկնչիմք . միշտ խոս_ տովանիմք, և ոչ երբէք ըզ_ գաստանամք . յամ ժամ ճաշակեմք զկերակուրն ամ_ ային , և սակայն 'ի յաղօտե_ ցեալ գործոց մերոց ոչ հրա_ ժարիմք . զի եթէ միանգամ ար_

արժանապէս հաղորդեցաք
կենարարին մարմնով և ա-
րեամբ Տ՟ն Յ՟ի, այնքան զօ-
րանայաք, մինչ զի գտնեմ
մարտիրոսութեց ըմբերեցաք·
բայց վայ եղկելւոյ կացութե
մերում։

Պարտ էաք մեք սարսափիլ
'ի խորհիլն, թէ քանիցս
անգամ թարց զղջման և ա-
պաշաւման մատչիմք 'ի սր-
բազան մարմինն և յարիւնն
Ք՟ի, այնքանիցս 'ի դատա-
պարտութ՟ի անձանց մերոց
վերընդունեցիմք զնոյնս,
ըստ վկայութե սրբոյն Պօ-
ղոսի· բայց սակայն անքոյթ
քննելով մեր զայսպիսեաց,
իմն-

խնդրեմք զկորուստն մեր. և ցանկամք զկորեցմանն մերում: Ո՛րպիսիս համարս տալոց ե՛մք մեք վասն մերոց սրբազնագանցութեց, որովք անպատիւ առնեմք զսոսկալի խորհուրդ մարմնոյ, և արեանն Քրիստոսի:

Զգուշասցուք ուրեմն ՚ի թերութենէ խոստովանութե, և հաղորդութե. և տրամադրեսցուք զհոգիս մեր մինչ ՚սրբութե: Մի՛ երբէք իշխեսցուք մատչիլ ՚ի սրբազնութիւնս, եթէ ոչ այնու դիտաւորութե, որպէս թէ իսկոյն զկնի հաղորդութեն մեռանելոց իցեմք:

Յիշեսցո՛ւք զբանս սրբոյն Պօղոսի · փորձեսցէ մարդ զանձն իւր, և ապա 'ի հացէ անտի կերիցէ, և 'ի բաժակէն արբցէ։ Նա՛ 'ի միտ ածցուք զասացեալն սրբոյն Օգոստինոսի · զոն քրիստոնեայք ոմանք վատթարք, որք կոչին հաւատացեալք և ոչ են · յորս սրբազնութիւքն ՔՆ. անարգին, և անպատիւք լինին։

'Ի ծննդեանն տեառն երրորդում աւուր։

Վասն պատարագին։

ՊԱտարագն է վերայիշումն, և վերանորոգումն որքանագործութեան Յ. Ք. նուիրեցելոյ 'ի վերայ խաչին։ Աստուստ՝ յամենայնում աւուր վերահռչակի 'ի յեկեղեցիս քրիստոնէից այն՝ որ մի անգամ կատարեցաւ 'ի գողգոթա։ Արդ ոչ ինչ է այնքան ազնուական, և այնքան հաճոյական առաջի ԱՅ, որքան է ջերմեռանդն ունկնդրութիւն Ածայնոյ պատարագին․ քանզի 'ի նմա ներ-

կա-

կայակերպի կենդանագործ անօ-
րէնութեան որդւոյն Քո։ Նայց
առ 'ի մտերմաբար լսել ըզ-
նոյնն՝ պարտ է մեզ համա-
ձայնել զմիտաւորութիւն մեր
ընդ միտաւորութեան քահա-
նայիս. և 'ի միասին մատու-
ցանել զգառն Ա.Յ հօրն
երկնաւորի. կամ մանաւանդ
շաղկապել զսիրտս մեր ընդ
սրտի որդւոյն Ա.Յ, և միա-
հաղոյն ընդ նմին պատա-
րագել։

Յամենայնում աւուր, և
յամենայնում րոպէի մե-
րումք մեզ զղջաստրութեամբ դա-
նացուցանեմք զարարիչն մեր,
և առնեմք զմեզ որդիս գե-
հենի.

հենի · արդ եթէ ոչ վեր-
ընծայեսցեմք նմա զյիշատակ
չարչարանաց Տն մերոյ Յի
Քի, զիա՞րդ կարեմք խա-
ղաղացուցանել զընծայլին ար-
դարութեան նորա։ Քանզի
համայնք խոստովանութիւնք
Ազնուածորաց, համայնք տան-
ջանք մարտիրոսաց, և հա-
մայնք տառապանք ողորմե-
լեաց, ոչ են բաւականք առ
՚ի վճարել զմասն ինչ ՚ի պար-
տուց մերոց թարց օժան-
դակութե սրբազնագործու-
թեան նուիրեցելոյ ՚ի վերայ
խաչին · որոյ արդիւնքն ա-
ռաւելին մեզ միջնորդութե
սրբոյ պատարագին։

Իբ

Արդարև անկարելի իմն էր ԱՅ ըմբերելն այնքանից մոլութեանց՝ և անառակութեանց աշխարհիս, եթէ ոչ ակնարկիցէր ՚ի մատուցմունս սրբազանից պատարագաց հռչակեցելոց ՚ի քաղաքս և ՚ի գիւղս զանազանից գաւառաց ։ Քանզի տեսութիւն այսորիկ ազնուին ողջակիզի ամփոփեցուցանէ զբազում արդարութեան ԱՅ ։ քանզի եթէ մեղքն մեր աղաղակեն յերկինս խնդրելով զվրէժխնդրութիւն, արիւնն Յի աղաղակէ խնդրելով զողորմութիւն ։ Աստուստ՝ մի՛ հեղգասցուք ՚ի դիմելոյ մերթ

յեկեղեցիս , և 'ի մատչելոյ 'ի սեղանն Տ. ծայրն առ 'ի երկրպագանել որդւոյն Տ. Յ̃ 'ի սրբազանի յայսմիկ պատարագի ։ Սա՛ն զի մեծ խնմ̃ ամօթ է , թէ արքայն երկնից թագւորս գտանիցի միայնակ յեկեղեցւոջ իւրում թարց հաւատարմաց քրիստոնէից երկրպագուաց իւրոց , և իշխանք աշխարհիս միշտ մեծարիցին 'ի պալատս շրջապատեցեալք 'ի պաշտօնէից իւրեանց ։

Նուիրեսցուք ուրեմն զմիտս մեր առ 'ի լսել միշտ զսրբազան պատարագն մեծաւ ուշադրութ̃ . և ջխմեսցուք յե-

յեկեղեցին այնու զխնդաւո-
րութիւն , որպէս թէ զխմ-
ցեմք 'ի գոյզգոյթա առ 'ի նկա-
տել զչարչարանս և զմահ Տե՛ն
մերոյ Յի՛ Քի՛ ։ Յիշեսցուք
զասացեալն մաղաքեայ մար-
գարէին ․ յամենայն տեղիս
մատչին խունկք անուան ի-
մոյ , և պատարագք սուրբք ։
Նա՛ 'ի միտ ածցուք զբանս
սրբոյն Գրիգորի ․ յայնժամ
ճշմարտապէս վասն մեր ըն-
ծայի Յս՛ հօրն երկնաւորի ,
մինչ մեք զխորտս մեր ուղ-
ղապէս վերընծայեմք նմա ։

Ի ծննդաբերութեան Աստուածածնի։
Վասն ողորմութեան։

Որքան պարտական եմք
մեք բարեգթութեանն
Յի՛ ․ որ թողեալ մեզ
՚ի կենցաղումս յայսմիկ պաղ-
քատս փոխանակ ինքեան,
որպէս զի օժանդակելովն նո-
ցա մերով ողորմութբ, հա-
նարիցիմք թէ զբաւականու-
թի ինչ իւրում անձին մե-
ծաշնորհեալքիցեմք , քանզի
որպէս վերագետեղի ՚ի սր-
բազգոնում հաղորդութեան
սու ՚ի ընդունել զերկրպա-
ւութի մեր, և սու ՚ի կերակ-
րել զհաճառապեալս իւր ,

այն-

այսպէս բնակի 'ի յաղքատս առ 'ի շարժել զմեզ 'ի յողորմութիւն, և առ 'ի կերակրել 'ի հաւատացելոց իւրոց ։ Աստուստ՝ երանի այնմիկ, որ ոչ արգելուցու 'ի նմանէ զգութ սրտի իւրոյ ։ Բայց վայ մեզ, զի բազմիցս առաւել փութամք 'ի դարմանել զանբան անասունս, քան զորդին Այ աղքատազգեցեալ ։

Որքան ընձեռեալք մեծամեծաց աշխարհիս, գոնեա՛ միշտ ընդվայր կորուսանեմք ․ բայց զոր պարգևեմք Այ, հաւատարմապէս վերընդունիմք ․ քանզի ոչ ինչ է, և ոչ ևս մինչև ցբաժակ

ժամ ինն ժողոյ, որ ոչ վերատորիցի՝ և վճարիցի մեզ ընդ տոկոսի իւրում։ Տեսեալք եմք թերևս զբազում տուեա՝ և զազգականութիւն թշուառացեալս 'ի պատճառս խաղից, պճնմանց, արբեցութեց, և այլոց անառակութեց. բայց 'ի պատճառս ողորմութեան և ոչ կոք. զի ողորմութիւն է հաստատի ինն հնարահանութի առ 'ի կուտել զփարթամութիւն։

Ո ի՞նչ պարտին պատասխանել արք անողորմք և քարասիրտք յաւուր դատողութեանն տյ, մինչ 'ի յամբաստանելն իւրեանց 'ի յադ-

քատաց, յանդիմանեսցին 'ի
Քսէ՝ լսելով զարսափելի
վճիռն զայն, երթայք յի-
նէն անիծեալք 'ի հուրն
յաւիտենականն. զի քաղ-
ցեայ, եւ ոչ ետուք ինձ ու-
տել. ծարաւի էի, եւ ոչ ար-
բուցէք զիս. մերկ էի, եւ ոչ
զգեցուցէք զիս։ Արդարեւ
ասեմ՝, նշան կորստեան եւ
խոտեցման անձին ուրուք, է
կարծրութիւն սրտի նորին
ընդդէմ աղքատաց. եւ նշան
կեցութե, եւ ընտրութեան
անձին ուրուք, է գթութի
սրտի նորին 'ի դէմս աղքա-
տաց. երանի է մեզ թէ ու-
սանիցեմք զչափաւորն մեր
զգեստաւորեցեալ զգեստիւք
մե-

մերովք , յագեցեալ հացիւք մերովք , զովացեալ ջրովք մերովք , և բաւականացեալ ողորմութե՛ք մերով · զի ա՛մե-վստահութեամբ խնդրեսցուք մատչիլ առ Ա՛ծային ատեան նորա , ունելով մեզ միջնորդս զաղքատս , զորս ախորժեմք 'ի կենցաղումս յայսմիկ ։

Խորհեսցուք ուրեմն , թէ զիարդ ակնարկիցեմք յաղքատս , և թէ արդեօք համարիցիմք զնոսա անդամս Ք՛սի · կամ պաշտիցեմք զնո-սա ըստ որում եմք պարտական-ձեցեալք ։ Յիշեսցուք զա-սացեալն իմաստնոյն սողոմո-նի , փոխ տայ ա՛յ , որ ողորմի

տնանկին ։ Ո՞ր ՚ի մէնջ ածցուք զբանս սրբոյն ( )դուստինոսի , տո՛ւք ամենեցուն , մի՛ գուցէ այն որում ոչ տայք, իցէ ինքն Քս ։

Ի քառասնամեկերորդում Ճառում ։
Սան տալոյ շնորհէ օրինակ այլոց ։

Առաւելէ թի՛ւ դատապարտեցելոյն ՚ի պատճառս գայթակղութեան, եւ չարեաց օրինակացն այլոց, քան զթի՛ւ բնաւից ընտրեցելոյն յարքայութեան Այ ։ Սուտ եթէ հրաշիւք բանիցիւր ո՛չ ծոյլք, հաւզի՛ գտանիւր ոք, որ ոչ ա՛ւղա՛ղակեցէր,

ցեր , թէ այս ոք, կամ՝ այն
պատճառ իցէ լեալ կորս_
տեան նորա ։ Ո՞Հ մեծի ան_
զգամութեանս, ընդունիմք
զպատուէր սիրելոյ զթշնա_
միս , և պատճառք լինիմք
կորստեան անձանց անմե_
ղից ։ և ոչ ՚ի միտ ածեմք ,
թէ այն՝ որ խուրամք անպար_
կեշտիւք օրինակօք պատճառ
լինի գայթակղութե անձին
ուրուք վերագնեցելոյ պա_
տուականս արեամբ Տեառն
Յի, ինքնին կործանելոյ իցէ.
քանզի զո՞րպիսիս համարս
տալ պարտի այնպիսին ՚ի յա_
հեւլի յայնմիկ հրապարակի ,
որ յափշտակելով ՚ի ձեռանէ
Տն մերոյ Յի Քի զգառինս

 նո_

Նորին անմեղս՝ մատնէ ՚ի կորուստ։

Բարուոք էր հարց, և մարց հեռացելոց ՚ի Քրիստոնէականաց պարկեշտութեանց, թէ ոչ երբէք ծնանիցէին զուստերս, և զդստերս. զի փոխանակ տալոյ նոցա զկեանս, տան զմահ մշտնջենաւորն. ուստի յաւուր դատաստանի ՚ի խնդրելն զաւակաց նոցին զարքայութիւն, անիծերանք լինելոցք են։

Որք մի անգամ ՚ի Քրիստոս մկրտեցաւքեմք, զՔրիստոս զգեցեալք եմք ըստ Պօղոսի. ցուցցուք ուրեմն ՚ի մեզ-

զը-

զօրէն Ք՛ի , զհաւատս նորին
մաքուրս , և զառաքինութի՛ւ.
զի տեսանելով այլոց զգործս
մեր բարիս , յիշեսցեն զնա
՚ի կեցութիւն հոգւոց իւր-
եանց . և մի՛ գայթակղեսցէ՛ք
՚ի մէնջ կորնչիցին :

Խորհեսցուք ուրեմն ՚ի մեզ.
թէ որչափ գայթակ-
ղեցուցեալք եղեմք զոք մե-
րովք անպատեհիւք կենցա-
ղավարութե՛ք . և խնդրես-
ցուք յա՛յ զթողութի՛ւ վասն
մեղաց նոցին . քանզի ոչ միայն
վասն մերոց , այլև վասն
նոցին յանցանաց որոց եմք
լեալք առիթք , զհամարս
վերատուելոցք եմք : Յիշես-

ցուք զբանս Տ̃ն մերոյ Յ̃ի Ք̃ի. վասն մարդոյն այնմիկ, յոյր ձեռն գայցէ գայթակղութի̃ւ ։ Նոյն 'ի միտ ածցուք զաստուածեղէն սրբոյն Սաղմոսանոսի , իւրաքանչիւրոք վասն այնքանից է յանցաւոր , զորքանս քարշեալ է ընդ ինքեան 'ի յանցանս ։

Պատճառ Երկոտասաներորդ Ճառոյս ։
Վասն Աշակերտութեան ։

Մինչ ոչ եմք հաստատեալք 'ի Ք̃ս վասն գումարելոյ զփառթամութիւնս , և վասն հեշտանալոյ 'ի վայելչութիւնս կենցաղականս . քանզի եթէ

վասն

վասն այսորիկ եմք քրիստո-
նեայք, ընդվայր էր հաս-
տատութիւնն քրիստոնէականն
հաւատոյն. այլ թողուլ
պարտ էր զաշխարհ 'ի վաղն-
ջականի իւրում կացութե, 'ի
ներքոյ իշխանութե ախտից,
եւ հաճութե մարմնականաց. զի
քրիստոնէական օրինադրու-
թիւնն զոչ այլ ինչ աւանդէ
մեզ, եթէ ոչ զանձկութիւն
եւ զտառապանս, աստուստ
որ ոչ կամի բառնալ յօժա-
րութբ զխաչ իւր՝ եւ երթալ
զհետ Քրի, կարէ եւս հրա-
ժարիլ 'ի սրբազանէ հաւա-
տոյ նորին:

Զի՞նչ հրամայէ ամենատա-
րանն տէր, երանի՛ որք
լան այժմ, զի ծիծաղեսցին.
բայց վա՜յ ձեզ մեծատանց,
զի ընկալայք աստէն զմխի-
թարութիւն ձեր։ Այս է
բարբառ իմն հոգւոյն սրբոյ.
բայց թո՛ղ թէ այժմ ան-
ծանօթ իցէ լեալ 'ի մարդ-
կանէ։ Հաստատեցա՛ւք ար-
դեօք այսմիկ ճշմարտութե՛,
թէ երջանկութի՛ն քրիստո-
նէից կայանայցէ 'ի լալն` և
յարտասուս, և եթէ մեծա-
տունք աշխարհիս տարա-
բախտք իցեն քան զամենե-
սեան. որովհետև ճոխութիւն
այս է 'ի հաստատոյ անտի,
հաք-

Հարկաւո՛ր ՚ի կեցութ̃ի հոգ-
եաց մերոց։

Ուա՛հ եղև որդւոյն Ա̃յ մե-
ռանել ՚ի վերայ խաչին
առ ՚ի մտանել ՚ի փառս իւր.
Վա՛հ եղև ևս սրբոց բազմօք
նեղութեամբք մտանել յայն
հանգիստն. առ ի՞նչ ուրեմն
սպասեմք մեք. թերևս զի
ձրի՞ պարգևեսցի մեզ արքայ-
ութի՞ն երկնից. խաչիւք,
իրա՞ւ ի խաչիւք. զի խաչն է
միայն ժառանգութ̃ի մեր,
և ճանապարհ կենաց. ուստի
եթէ կամիմք ունել զնշան
կեցութ̃ե, համբերեսցուք
վշտաց և տառապանաց, ո-
րովհետև ասա, կամ անդ̃

զի՛ր

զեր ինչ կրելոցք իցեմք։

Երկրպագեսցուք ուրեմն Յ̃ի Ք̃ի խաչեցելոյն վ̄ս մեր. և մաղթեսցուք ՚ի նմա–նէ մասնակցել զմեզ իւրոց սրբազանից և խստակրօնից վարուց։ Յիշեսցուք զասա–ցեալն նորա ըստ գրեցելոյն Ղուկասու, որ ոչ բառնայ զխաչ իւր, և գայ զկնի իմ; ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել։ Եւ ՚ի միտ ածցուք զբանս սրբոյն Բեռնարդոսի, ամօթ իմն մեծ է ՚ի ներքոյ փշապսա–կի գլխոյն լինելն անդամ փափուկ։

Պն. ժամանակներեւերորդութ ամ Աղօթք.

Վասն համաձայնեցման ընդ հա-
ճաւանեանն Այ.

ՄԵծագոյն իմն երջան-
կութիւն ստեղծուա-
ծոյ ուրեք բանակա-
նի, ընծայել միայն զայն, զոր
հաճի ստեղծողն իւր. քան-
զի յայսմիկ կայանայ ամե-
նայն կատարելութիւն. Աս-
տուած՝ սուրբք վասն այնո-
րիկ եղեն երջանիկք, զի
համակերպեցին զկամս իւր-
եանց կամացն Այ. արդ
եթէ մեք ունիցիմք զայլս
բնաւին առաքինութիւնս գեր-
բնականս, եւ այս ինչ միայն

պա-

պակասիցի 'ի մեզ, ոչ եմք ճշմարտականս առաքինութեանց։

Մինչ անձն ոք ոչ հաւանի առ այն, զոր հաճի Ա͞ծ, ցուցանէ թէ կերպիւ ինչ մարտնչիցի ընդդէմ իշխանութեան Ա͞յ․ քանզի կամի այնպիսին, թէ յաջորդական դիպուածք աշխարհիս այլպէս ներընթանայցեն․ և թէ Ա͞ծ ոչ իցէ Տէր և կարգադրիչ ամենեցուն․ և զիարդ կարէ այս լինել, որովհետև համայնք յաջողութիւնք զանազանք 'ի հրամանատարութ͞է նորին մեզ առհանդիպին․ ոչ ապաքէն վայելուչ իմն է, զի հնազանդիցիմք խոհեմապէս

պէս տրամադրութեան անհը-
նոյ այնորիկ խնամատութե։

Ոչինչ առաջիկայ մեզ 'ի
տրամադրութեան այդ, որ
ոչ իցէ 'ի յօգուտ մեր։ Նա-
տուած՝ թէ և սփոփականամ-
ձեռամբ առեալ զտուր ինչ
կամիցի ինքնին խողխողել
զմեզ, ոչ պարտիմք զանգի-
տել. որովհետև եմք հա-
ճատիք, թէ ձեռն նորա
շարժեցի 'ի հաճութե սրտի
նորա, որ 'ի վեր քան զար-
ժանն մեր սիրէ, և գգուէ
զմեզ։ Նա որոյ վայելուչ
է մեզ, զի կամիցիմք միայն
զայն՝ զոր կամի Նա. և մի
երկիցուք 'ի տապոյ, 'ի ցրտոյ.

 'ի

'ի կորստենէ , 'ի հեշտանձնու_
թէ , և յայլոց թշուառու_
թեանց · զի այսոքիւք ամենե_
քեան յառաջանալով 'ի ձե_
ռանէ Տ̃ն Ն̃ր , փոխարկեն
զմտութիւնս , և զանուանս
իւրեանց: Այ՛ ամենայն ինչ
որ ըստ աշխարհի կոչի պա_
տուհաս , տառապանք , փոր_
ձութի̃ , անձկութի̃ , և այլն ,
է բարեբախտութի̃ , և շնորհ
իմն երկնային՝ ակնարկելով
'ի նախախնամութե̃ն Ա̃յ :

Հրաժարեցուք ուրեմն 'ի
սեփականաց հաճութեց
մերոց · և մաղթեսցուք զՏ̃ր,
զի յամենայն ժամ՝ կատարի_
ցի 'ի մեզ կամք նորին ամե_

նոր_

նօրհնեցեալ ։ Յիշեսցուք զբանն փրկչին մերոյ Յ̄ի Ք̄ի ․ այո՛ հայր, զի այսպէս հաճոյ եղև առաջի քոյ ։ Եւ ՚ի միտ ածցուք զասացեալն սրբոյն Օգոստինոսի ․ այն է որ հաճոյանայ Ա̄Յ, որում հաճոյանայ Ա̄Ծ ։

՚Ի ժամանակս չորրորդ երրորդ դասուն աւուր ։
Սրբոյ առաջնորդելոյ յԱԾ ։

Սորինչ որք աշխարհի հիւանդութեան իւրեանց, ապաւինին ՚ի բժիշկս առ ՚ի ստանալ զառողջութիւն ․ և մինչ ունին զվէճ ինչ, ապաւինին ՚ի փաստաբանս, առ ՚ի ընդունելոյ զիրաւունս ․ իսկ

եթէ իցէ զաչացու, ապաւէ-
նի 'ի յաւաչնորհս, և կամ
'ի ցուպս, զի մի գլորիցի.
բայց եթէ իցէ 'ի վտանգս,
և 'ի սիրաձութիւն, և 'ի տա-
ռապանս, յամառն յապաւէ-
նիլ յԱ. Ծ̄ առ 'ի վերընդունելու
զօգնութի, և զշնորհս նորին
սրբազան.

ոք նախատեսութեամբ ոյ
սփռեն, և տարածի մինչև
ցմրջիւնս, և 'ի մժղուկս, որք
երկնչին 'ի մարդկանէ ստեղ-
ծեցելոյն 'ի պատկեր Ա. Յ̄.
սնուցանէ զանհաւատս, որք
ոչ ձանձրացեն զնա. առաստա-
ղուցանէ զամբարիշտս, որք
հայհոյեն զանուն տե̄ նորա.

զի՞նչ

զի՞նչ ։ ուրեմն ոչ մնացէ, քրիստոնէից՝ որք սիրով և ճշմարտութեամբ երկրպագա-նեն նմա ։

Ով փոյթ կարեաց մերոց հո-գեկանաց, և մարմնա-կանաց առաւել հոգայ նա քան զմեզ ։ ընկեսջիք ու-րեմն 'ի նա զբնաւ հոգս մեր, զի նա է միահաղոյն հայր մեր հաւատարիմ, և մայր սիրելի ։ և ունի զգութ իմն անբաւելի առ 'ի նախախնա-մել զմեզ ։ քանզի խոստա-ցեալ է բանիւ ճշմարտութեան իւրոյ, և ոչ կարէ բացասել զնոյն ։ մանաւանդ անցցեն երկինք և երկիր, քան թէ

կորն-

կործանիցի որք 'ի մարդկանէ որ ապաշխարեցեալ իցէ 'ի նա ։

Քննեսցուք ուրեմն զանձինս մեր • և տեսցուք թէ ճշմարտապէս ապաշխարիցեմք 'ի բարեգթութիւն տ̃յ , և յարդիւնս Յ̃ի Ք̃ի ։ Յիշեսցուք զասացեալն Դաւթի, ասացի դու ես Տ̃ր իմ, և 'ի ձեռս քո է ժառանգութ̃ի իմ ։ Եւ 'ի միտ ածցուք զբանս սրբոյն Օգոստինոսի , ընկեա զքեզ 'ի գիրկս նորա • և ոչ թողցէ զքեզ զի սայթաքիցես ։

Պ

Ի ժամն հինգերորդում աղօթք ։

Վասն ծերոյն ՃԶԴ ։

ԱՅնքան սիրեաց Ա՜ծ զմեզ, մինչ զի զորդին իւր միածին մատնեաց 'ի մահ վասն մեր · և եթէ ունեալէր զիր ինչ պատուականագոյն քան զնա, զնոյն ևս շնորհեալէր մեզ 'ի փրկանս հոգեաց մերոց · քանզի ազնուականագոյն և մեծագին իմն փրկանի ըղձնուէ մեր ։ Արդ եթէ սիրեմք մեք զիրս չափաւորապէս գեղեցիկս, ընդէ՞ր ոչ սիրեսցուք զանչափ գեղեցիկն, և զանհուն բարին ·

Թերեւս վասն անհնութե՟ն
իւրոյ տարապարտելո՞ ելցէ 'ի
սիրոյ մերմէ։

Պատուիրէ մեզ Տ.ծ, զի
սիրեսցուք զնա. զի պա-
տուէր սիրելոյ զանհնարինս
սիրելին ոչ է ինչ անկարելի։
Հրամայէ մեզ, զի յամ՟է
սրտէ մերմէ սիրեսցուք զնա.
զի սէր ամենամեծին ա՟յ փո-
քեր սրտի մարդկայնոյ չէ՟
ինչ անհամեմատելի։ Բայց
որ ասէն յամենայնէ, զբոլորն
պահանջէ. ուստի որքան և
սիրեսցուք զնա, եթէ ոչ սի-
րեսցուք բոլորովին, ոչ բա-
նականապէս սիրեմք զնա։

Եթէ

Եթէ մշտնջենականութիւն
եղերելի իմն իցէր , առ
ոչ ինչ համարէին տանջանք
դժոխոցն , եւ ըստ կար֊
ծեացն անդարամետակա֊
նաց . քանզի գոյր յոյս ըն֊
դունելոյ զշնորհս սիրելոյ
զԱ՟ծ . եւ ոչո՛ք էր ՚ի դատա֊
պարտեցելոցն՝ որ ոչ ափո֊
փիցէր զինքն , թէ զկնի
այսքանեաց դարիցն տան֊
ջանաց դատանելոց իցէ զժա֊
մանակ ինչ սիրելոյ զԱ՟ծ .
արդ՝ եթէ մեք կարեմք այժմ
սիրել զԱ՟ծ առանց կրելոյ
զպատիժ ինչ , եթէ կամի֊
ցիմք , ընդէ՞ր յամառիմք .
որովհետեւ կարելն եւ ոչ կա֊

մինչև յայտնի լինի նշան կո-
րստեան և վիժուխոյ :

Հրաժարիցուք ուրեմն ՚ի սիրոյ սնոտեաց . և ջանասցուք սիրել զՏ̃ր ՚ի վեր քան զամենայն : Յիշեսցուք զբանս սրբոյն Պօղոսի, եթէ զսէր ոչ ունիցիմ, ոչ ինչ եմ : Ե՛ ՚ի միտ ածցուք ըզ-բանս սրբոյն Օգոստինոսի, եթէ ՚ի սիրելոյ յուլացար, մի՛ յուլանար ՚ի վերասիրելոյ

Ի ժամանակի վեցերորդ ժամու աւուր ։
Սաման սիրոյն, որ առ Տէրն
մեր Յս Քս ։

ՈՉի՞նչ է յաշխարհէս յայսմիկ որ արժիցէ այնքան, որքան արժեն հոգիք մեր • որովհետեւ անձն Ի ծայրին գինն է լեալ նոցա ։ Մեք արժանաւորեալք վասն մեղաց մերոց մատնիլ ի դժոխս, եւ բնաւ՛ք ստեղծուածք ընդ այսոցն չարաց պահանջէին զպատիժ յանցանացն մերոց • իսկ Յս Քս բատուհնդամնելով զնոքօք լուծաւ սրտի իւրում, որ հայցէր վասն մեր զշնորհս

 փր-

փրկութիւն , և գթացեալ ՚ի մեզ՝ վերստացնեաց զմեզ՝ տալով մինչև զվերջին կաթիլ պատուական արեան իւրոյ։ Աստուստ՝ եթէ վասն ծանրութեան սխալմանց մերոց ոչ համարիցուք գոլ ա͞յ ատե ի ծոցին մերոյ, լիցուք գոնեա Յի͞ Ք͞ի կեցուցչին մերոյ , որում պարտամնեցեալ եմք վասն բարերարութեան իւրոյ. և եթէ ոչ հատուցանիցեմք նմա զկեանս փոխանակ կենաց , հատուսցուք գոնեա զսէր փոխանակ սիրոյ նորա։

Մինչ ընկենումք մեք զոսկր ինչ անօգուտ առաջի շան ուրուք , վաղվաղակի սկսա-

նի

նի շողոքորդել և սիրել զմեզ.
Տ՟րն Յ՟ս Ք՟ս ետ մեզ զշնորհ
իւր ս՟բ, և եհեղ զարիւն իւր
վասն մեր 'ի վերայ խաչին,
մասնակցեաց զմեզ Ա՟ծայ-
նոց արդեանց իւրոց, և ձո-
խացոյց զմեզ երկնայնոց
գանձուք իւրովք. իսկ մեք
առ ոչ ինչ վարկանելով զայս
ա՟մ՝ անզգայանամբ ։ Ուս-
ցուք ուսցուք ապերախտքս
և տմարդիքս 'ի յանասնոց
զպարտիս մեր, զի մի ան-
բանագոյնք քան զնոսա գոլ
համարեսցիմք ։

Եթէ սիրեմք զբարեկամն
մեր ամենայնիւ հարա-
զատութեամբ, և գոհանամք

զնա

զբարերարաց մերոց ամենայ-
նիւ շնորհակալութ՟բ, ընծ՟եր
կատարեսցէք աղերսա-
տանամք ընդդէմ Յ՟ի Ք՟ի
կեցուցչին մերոյ. և մի թէ
որք 'ի բարեկամաց մերոց խա-
չեցեա՞լ իցէ, կամ խաչիլ կա-
միցի՞ վասն մեր։

Նայեսցուք ուրեմն 'ի նմա-
նէ զսէր նորին Ք՟. ծայրին.
քանզի 'թարց նմա ոչ կա-
րեմք սիրել զնա։ Յիշեսցուք
զաղաղակեալն սրբոյն Պօղոսի,
եթէ որք ոչ սիրէ զՏ՟ր Յ՟ս,
եղիցի նզովեալ։ Ա՞ռ 'ի միտ
ածցուք զբանս սրբոյն Բեռ-
նարդոսի, եթէ զիս ամբող-
ջապէս սպառեալ նուիրել նմա
վասն

վասն ստեղծեցման իմոյ, զի՞նչ վերատուրեցից նմա վ՟ն վերաստեղծեցման իմոյ քան այսմ՝ եղանակի ։

Պ. փառն և եօթններորդում առաւր ։

Վասն սիրոյ ընկերին ։

Որ ոչ սիրէ զընկեր իւր, ոչ ինչ կերպիւ կարէ պանծալ յինքեան թէ սիրիցէ զԱծ . թէ և իցէ բարի որքան և կամիցի. քանզի ընաւք բարեգործութիւնք մեր և մինչև ցհեղումն մարտիրոսականի արեան՝ ոչ ինչ են, և առ ոչ ինչ համարին, եթէ ոչ սիրիցեմք զեղբարս

բարս մեր 'ի Քրիստոս իբրև զանձինս մեր ։

Զպատուիրան նոր տամ ձեզ՝ զի սիրիցէք զմի-միանս. որպէս սիրեցի ես զձեզ, նոյնպէս և դուք սի-րեսջիք զմիմեանս, ասէ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ։ Աստուած՝ թէ և մի այլոյ իրիք պատ-ճառի ոչ սիրիցեմք զմերձա-ւորս մերս, սակայն վասն այնորիկ զի են սիրեցեալք 'ի Յիսուսէ Քրիստոսէ Տեառնէ մերմէ, պարտականք եմք սիրել ըզ-նոյնս. քանզի տմարդութիւն իմն մեծ է, թէ ատիցեմք զայնոսիկ զորս առաւել քան զինքն սիրեաց փրկիչն մեր ։

Արդ

Արդ՝ այսուհետեւ այնպէս
սիրեսցուք զմերձաւորս
մեր, որպէս Ք(րիստո)ս սիրեաց
զմեզ. այսինքն ամ(ենայն) գոյիւք
մերովք յօժարութե(ամ)բ սրտի
՚ի նպաստ հասանելով նոցա.
եւ եթէ պատեհ ինչ լիցի, եւս
զկեանս մեր վերատրելով
փոխանակ նոցա. բայց ոչ
կենցաղավարութե(ամ)բ մերում
այլանդակեցելոյ ՚ի շաւիղէն
քրիստոնէականէ. զի այլ
էր շաւիղն Ք(րիստոս)ի, եւ ճշմարտից
քրիստոնէից, եւ այլ է շաւիղն
մեր։

Զարթուսցուք ուրեմն ՚ի
մեզ զգութ իմն ճշմա-
րիտ

ընտ 'ի դէմս այնոցիկ , զորս
ամենայնիւ գորովագթու_
թե̃ սիրեաց Տր̃ . եւ յառա_
ջադրեսցուք մեզ ոչ երբէք
տխրեցուցանել զմերձաւորս
մերս ։ Յիշեսցուք զասա_
ցեալն սրբոյն Պօղոսի , որ
սիրէ զընկերն, զօրէնսն կա_
տարէ ։ Եւ՛ 'ի միտ ածցուք
զբանս սրբոյն Օգոստինոս_
սի . սիրելութի̃ն միայն տար_
բերէ զորդիս Այ̃ 'ի յորդ_
եացն սատանայի ։

Լ

Ի պատն նուաճերութեան Ընհաւր ։
Ասան սիրելոյ զթշնամիս մեր ։

ԱՅնքան յատուկ է սէրս քրիստոնէականի օրէնսդրութեան , մինչ զի պարտաւորեցուցէ զմեզ սիրել եւ զթշնամիս մեր ։ Ա՛ զայս Տէրն Յս Քս արար, եւ ուսոյց ։ Արդ՝ եթէ Ած է որ հրամայէ մեզ զայս , ընդէ՞ր յամառիմք ՚ի հնազանդիլ նմա ։ Ա՛ եթէ ինքն Տէրն մեր Յս Քս ներեաց յանցանաց խաչահանուաց իւրոց, ընդէ՞ր խստանամք մեք ՚ի ներելն թեթեւագունից սխա-

լա-

լանայ եղբարց մերոց 'ի փառս անուանն նորա ։

Մէ՛ յուսայցէ երբէք այնպիսին ընդունելի զողորմութի՛ն 'ի Տնէ, որ ոչ կամի ներել մեղանաց ընկերին իւրոյ ․ քանզի յայնժամ' թողու մեզ Տր զպարտիս մեր, մինչ տեսանէ զմեզ թողուլ զպարտիս մերոց պարտապանաց ։ Տր աստուած՝ որ վրէժխնդիրն է, այնքանիցս դատապարտէ զինքն բերանով իւրով, որքանիցս արտաբերէ զորբագան հայր մերն ։ Վասն որոյ կամի՝ պարտիմք սիրել զթշնամիս մեր, և կամ 'ի հարկէ առնել զկեցութիւն

հո-

Հովուեաց Մելոց ։

Մինչ երկու քրիստոնեայք ատեն զմիմեանս, թուին թէ ոչ ունիցին զնոյն օրէնադրութիւն և զհաւատ ։ Քանզի թէ և մատչիցին առ նոյն արքայական սեղան, ճաշակիցեն զնոյն հոգևոր կերակուրն, հաւատայցեն ՚ի նոյն արքայութիւն երկնից, և յուսայցեն վայելել ՚ի միասին զկեանս յաւիտենականս, սակայն փքացեալք խեթիւք և մախանօք՝ ոչ կարեն ըմբերել իրերաց ։ Ոչ ՚ի միտ ածեն թէ միայն դատաւորարտեցելոյն իցէ յատուկ ատելն զմիմեանս ։ և ոչ մեզ եղ_

բարցս 'ի Ք՟ս, որք խորատիմք ատել միայն զչարս, և ոչ զքրիստոնեայս. որովհետև ատելութիւնն է նշան կորստեան՝ և դժոխոց:

Ուղղեսցուք ուրեմն զմիտս մեր առ խաչեցեալն Յ՟ս. և եթէ ունիցիմք զխէթ ինչ զումեքէ, 'ի բաց խլեսցուք զնա 'ի սէր վիրաց նորա: Յիշեսցուք զասացեալն Յօհաննու, որ ասէ զեղբայր իւր, մարդասպան է: Նա՛ 'ի միտ ածցուք զբանս սրբոյն Օգոստինոսի, դու քրիստոնեայ գոլով կամիս վրէժխնդիր լինել, և ոչ խորհիս թէ տանջանէին Ք՟ս ոչ խնդրեաց

րեաց զվրէժ մահուան
իւրոյ ։

Դասն եօթներորդում աճուր ։
Մասն հեթանոսաց շաբաթաց թն ՅԵ ։

ՆԱխահայրն մեր ադամ
ցանկանալով լինել
նման ստեղծողին իւրոյ,
գահավիժեաց զանձն իւր.
բայց մեք որք ծնունդք եմք
նորա, եթէ կամիցիմք կե-
ցուցանել զանձինս մեր, պար-
տիմք նմանել որդւոյն Այ,
որ առեալ զմարմնային բնու-
թին եղև մեզ օրինակ, զի
զմեզ կերպարանին իւրում
նմանակցեսցէ ։ Եւ քանզի նա
է իշխան պարուեցն ընտրե-
ցե-

ցելոց ։ Աստուած՝ որ ոչ
նմանի նմա, է 'ի խառնեցե-
լոց անստի ։

Զայնքան հոգս վաստնեն մարդիք ընդ վայր, զի հետեւիցին առւից, եւ ուշիմութեց որդւոց աշխարհիս. եւ հազիւ երբեք գտանի որ՝ որ անկնարկիցէ 'ի վարս եւ 'ի շաւիղս Յի Քի ։ Պաշտօնեայք իշխանաց մինչ ջանան համակերպիլ ըստ հաճութեան տերանց իւրեանց. եւ աշակերտք փիլիսոփայից հետեւին շաւղի վարդապետաց իւրեանց մինչեւ ցանկանան պակասութիւնս նոցին. իսկ մեք ընսա երբէք ոչ խոր-

հիմք

հիմք հետեւելի վարուց Տե՛ն մերոյ Յի Քի, ՚ի յամօթ ե՛ ՚ի նախատինս մեզ։ Վա՛յ անպատկառութե մերում, թէ զիա՛րդ՝ անպատիւ առ-նեմք զաստուածշնորհն կեցու-թեան մերոյ՝ ո՛չ հետեւելով վարուց նորա։

Ո՜րչափ պատասխանելոց եմք մեք յաւուր դա-տաստանին, մինչ անտեղեցիմք համեմատել նմա մերով կեր-պարանաւ. կամ զո՞րպիսի համարս տալոց եմք մեք, մինչ առաջի դիցին վարուց մերոց վարք նորա. հպար-տութե մերում խոնարհու-թի նորա. վայելչաւորութե

մերում վէրք նորա. և սրտամ_
տութե՛ մերում հեզութիւն
նորա ։ Ընդ անպատեհութե՛
մերում . քրիստոնեայք եմք,
և կեամք թարց քրիստոնէ_
ութե՛ . մկրտեցեալք եմք, և
կեամք 'ի գերութե՛ սատա_
նայի . պանծամք ապահո_
վամաւ ընդ դրօշակի՛ խա_
չափայտին Քրի՛, և երթամք
զհետ ցանկութե՛ մարմնոյ և
աշխարհի . զի՞նչ մնայ մեզ
այսուհետև առնել . կամ
պարտ է մեզ թշուառապէս
'ի բաց ուրանալ զմկրտութի՛,
և զքահանութի՛ մեր, և կամ
սրտի մտօք հետևիլ կենա_
տուին մերում.

Նկատեսջի՛ք ուրեմն՝ ՚ի մեզ.
և տեսջի՛ք, թէ ուսի-
ցի՞նք արդեօք զշոշորդ ինչ
համեմատ որդւոյն Ի. Յ. և
թէ գործք մեր իցե՞ն ըն-
դունակք առ ՚ի վերաձայնել
զմեզ աշակերտս Յի. Յիշ-
եսցուք զբանս դպրին այ-
նորիկ, որ ասաց ցՅհն, վար-
դապետ, եկից և ես զկնի
քոյ յո՛ր վայր և երթիցես:
Ա՛յս ՚ի մի՛տ ածցուք զասա-
ցեալն սրբոյն Բեռնարդո-
սի. ՚ի զուր կոչիմ ես քրիս-
տոնեայ, եթէ ոչ հետևի-
ցիմ Ք. Ի.:

Ի յերեսներորդում աղօթք է
Վասն սիրոյն որ առ կոյսն Մա-
րիամ.

Պարտիմք մեք խլել ՚ի կրծից մերոց զսիրտս մեր քարեղէնս վասն սիրոյ երանուհւոյ կուսին Մարիամու. քանզի ամենայն սիրտ որ ոչ սիրէ զնա, ոչ է արժանի կելոյ, կամ սիրելոյ զիր ինչ. զի ստեղծօղն ամենայնի Ա̃Ծ ճշմարիտ ոչ է ստեղծեալ զէակ ինչ այնքան մաքրագոյն, և այնքան պատուականագոյն որքան է մայր որդւոյն իւրոյ միածնի և փրկչին մերոյ Յ̃Ի Ք̃Ի Ա-

ստու

տուամ՝ թէ զո՛րպիսին իցեն. և կամ՝ զո՛րպիսին փափաքս վայելիցէ մեզ ունել առնա, խորհիլ պարտիմք առաքինորէն։

Եթէ և ըստ տարաբախտութեն մերում՝ հեռանայցեմք 'ի բնաւից այլոց ջերմեռանդութեց, սակայն ոչ երբեք 'ի ջերմեռանդութէ ամենօրհնեցելոյ կուսին Մարիամու. այլ յամենայնում վտանգի և կարիքի հարապատորէն դիմել պարտիմք առնա առ 'ի ընդունիլ զշնորհս զգաստութե՝ միջնորդութե ազնուի բարեխօսութե նորա: Ով ո՜չ ոք

է որ ծուլասցէ սրտի մտօք առ Թագաւորին երկնից, և ոչ ընդունիցի զխնդրելին իւր, թէ և իցէ մերձ 'ի կորուստ, և հուպ առ դրունս դժոխոց ։ Բայց ոչ ոք է որ ընկենուցու զինքն 'ի գիրկս Մարիամու, և ոչ ապրեսցի 'ի տառապանաց իւրոց ։

Մինչ ամբաստանի ոք 'ի յատենի Տն մերոյ Յի Քի վասն սխալանաց իւրոց, գթութին Մարիամու խաղաղացուցանէ զարդարութի նորա ։ Վասնզի պանծայ նա 'ի յերկինս 'ի բարերարութի իւր՝ միշտ ընդունելով ըզ- շնորհս վասն թշուառաւորաց յան-

ցա

ցաւօրաց ։ Որդ՝ եթէ վասն
մեղաւորաց այսպէս յօժարէ
՚ի բարեխօսել , զինչ ոչ ա-
րասցէ վասն հաւատարմաց
ծառայից իւրոց ։ զգուշա-
ցուսցէ , ուղղեսցէ , և ծա-
նուսցէ նոցա զընթացս շաւիղս
առաքինութե ։ քանզի մայր
է գթութե և ողորմութե ։
Բայց աւաղ մեզ , զի առա-
ւել քան զհազար և զմեց
հարիւր ամք են յորմէհետէ
Ձանձաչեմք զայցելութի նո-
րա , և տակայն մերովք ան-
պարկեշտութբք տառնա-
ցուցանեմք զնա ։ Մի ու-
րեմն լռեսցուք ՚ի յապաշխա-
րհնելոյ և ՚ի կարդալոյ առ նա ,
զի մի կարեւէր խոցեցելք
զնա ։

զնա · և մի գուցէ ՚ի չար-
ձուցանելն զերեսս իւր ՚ի
մէնջ, անկանիցիմք ՚ի խորս
յուսահատութեան ։

Տեառնագրեսցուք ուրեմն
զանձինս մեր ՚ի ծառայ-
ութիւն երանուհւոյ կուսին
Մարիամու, և տացուք
նմա ՚ի խորոց սրտէ, իշխեա՛
մեզ դու ընդ որդւոյ քոյ
միածնի ։ Յիշեսցուք և
զբանս սրբոյն Օգոստինո-
սի, ո՜վ ամենօրհնեցեալ ա-
նուն Մարիամ, ո՜վ է որ
կարդասցէ առ քեզ, և ոչ
նպաստիցի ՚ի քէն ։

՚Ի

՚Ի չորեքտասաներորդում աւուր։
Մասն Ջերմեռանդութե̃ ՚ի պաշտպա-
մանն տղյ։

Եթէ ունիմք մեք զնա-
խանձ Ճշմարտին Ս. Յ̃
՚ի մեզ՝ ըստ որում ու-
նի նա վասն մեր, ջանաս-
ցուք ամենայնիւ հոգաբար-
ձութբ առ ՚ի կեցուցանել
զհոգիս մեր, ըստ որում հո-
գայ նա վասն մեր։ Բան-
զի համայնք գեղեցկունք շնոր-
հաց նորա առ արտաքս, եւ
վասն կատարելութեան ան-
ձանց մերոց. եւ բնաւք իղձք
սրտի նորա, համնուրք խոկ-
մունք նախատեսութե̃ն նորա,
եւ

և ամենայն գթութիւնք ողոր-
մութեան նորա ածեն զնա առ-
այն պատիժան . արդ՝ որպի-
սի շնորհաւորութիւն և անպատկա-
ռութիւն է մեզ , եթէ յամա-
ռեսցեմք ՚ի հեղգութեան մե-
րում ։

Մեք ըստ մեծերոտից կեն-
ցաղավարութեց մերոց
այնպէս ցուցանեմք , իբր
թէ Ք.Ծ ոչ իցէ արժանի
սպասաւորման մերում . և թէ
իւրքն մեծարանութիւնք զոյն
ինչ արժիցեն առաջի աչաց
մերոց . և հետևապէս , ան-
պատիւ առնեմք զնա , և
քամահեմք մերով պղերգու-
թե զպատուհիրան նորա . և
ոչ

ձը 'ի միտ ածելոց զբանս գրոց սրբոց, որք ասեն, թէ անիծեալ՝ որ առնէ զգործ Տն̃ դանդաղանօք.

Գործ իմն գործեցեալ ար-
տի միոք 'ի փառս ԱՅ̃ առաւել արժէ քան զբիւրս արարմունս քաջայաղթից և համբաւաւունակաց աշխարհիս. Ասուած՝ եթէ այնքան հոգաբարձութիւք պահանջէին սակս առանձնայոց զգոյս մնո-տիս և զփառս կենցաղականս, զի՞ նոյն ոչ փայլէ անել սակս առացելոցն մշտնջենականութե. Բայց ամենայ կենցաղոյս, զի փառն ծառայելոյ սատանայի ոչ իմնայ-

եմք

եմք զինն աշխատութին , և
ոչ ևս տրտնջեմք զծանրու-
թէ գործոց . իսկ վասն կա-
տարելոյ զկամս Յի Քի, և
ոչ զթեթև իմն իրակութի
կամիմք 'ի գործ արկանել .
և հետևապէս ցուցանեմք ,
թէ սպասին Յի նուազ իցէ
քան զսպասին սատանայի .
և թէ սէր արքայութեն պա-
կաս իցէ քան զսէրն դժո-
խոց : Իսկ մի թէ դժոխք
իցեն հանդերձեալ մեզ 'ի
բնակութիւն , զի սիրիցեմք
զԱծ ըստ այնմ որ ասեն
գնա . դատապարտեցեալք .
կամ ծառայիցեմք նմա ըստ
այնմ որ ծառայեն նմա աշ-
խարհ՛, և սատանայ . ոչ ապա

քէն խնկարկութի՛ւն է այս ։

Օրհնեսցուք ուրեմն զեղա-նակն ըստ որում ծառայեմք Տ՟ն ։ և նշմարեսցուք զգործն մեր՝ թէ զի-արդ հեղգութեամբ կատարի-ցեմք զնոյնա ։ Բարձրացուսցուք զմիտս մեր 'ի յարժանաւոր պաշտօնատարութիւնն այս ։ և մի՛ ըստունկանեսցուք ըզ-հարկաւորաց պարտուց մե-րոց ։ Յիշեսցուք զպատգամն սրբոյն Պօղոսի , հոգւով եռացէք ։ Տ՟ն ծառայեցէք ։ Նա՛ 'ի միտ ածցուք զբանս սրբոյն Օգոստինոսի ։ զոր-պիսիս փոյթս ունէիր վասն աշխարհի , զնոյն փոյթ յան-

Ձեռն կալ վասն Զաւրաւարա-պետաց նորին ։

Աղօթք վասն հնչէց Վերայն Թշնամեաց ։

Սզութե՛ ոգւոյ իմոյ անկեալ առ ոտս քոյս որքապալամս ում բարի Տր̃ ։ աղերսանօք մաղթեմ ՚ի քէն, թակեւեմ ՚ի սրտի խնդրեմ զհեռնել առաքինութիս զայսոսիկ, զհաւատ, զյոյս, զսէր, զապաշխարութի՛ն, և զյառաջադիմութի ոչ երբէք մեղանչելոյ ընդդէմ քում Ս. ծայնոյ հրամանի ։

Աղօթք վէրքի աջոյ ձեռինն Յիսուսի Քրիստոսի։

Ողջունեմ զքեզ լռութեամբ տենչմանաց հոգւոյ իմոյ ով բարի Յն. շնորհեա ինձ միջնորդութբ վիրաց աջոյ ձեռինն քո զհաստատութն հաւատոյ. քանզի ահա ուխտեմ՝ հաւատալ զենաւ մնանկունս հաւատոյն քրիստոնէականի, և պատրաստեմ զիս վասն նոյնոյ հաւատոյ հեղուլ զարիւն իմ. վասնզի ծնեցեալ եմ ես յայսմիկ սրբազանում հաւատոյս. յայսմիկ մնեալ եմ, և յայսմիկ կամիմ մեռանիլ։

Աղօ՛ վէրս ձախոյ ձեռին Յիսուսի
Քրիստոսի ։

Միջնորդութեամբ սրբազանի
ձախոյ ձեռին քոյ խոցե-
ցելոյ աղաչեմ զքեզ ով Բա-
րի Յս . ամրացո զյոյս կե-
ցութեան իմոյ հաստատեցելոյ
՚ի քեզ ։ Օրհնեցեալ լիցի
քոյդ բարեգթութիւն, որ միշտ
քաջալերես զիս ՚ի յընդունիլ
զթողութիւն մեղաց իմոց . ոչ
երբէք դադարեցայց ՚ի պատ-
մելոյ զքոյդ ողորմութիւն , զի
լուացեր զիս արեամբ քով
պատուականաւ , և ետուր
զանձն քո ՚ի մահ վասն սի-
րոյ իմոյ ։ Արդ տուր ինձ

զյոյս

զկոյս կատարեալ, զի՛ ՚ի քեզ միայն ապաւինեցիմ:

Աղօ. վէրս աջոյ ոտին Յիսուսի Քրիստոսի:

Միջնորդութե՛ն արքայական աջոյ ոտին քոյ խոցեցելոյ ով բարի Յս, ուղղեա՛ զիս ՚ի ճանապարհս սիրոյ քոյ Ա՛ծայնոյ. քանզի կամիմ սիրել զքեզ մինչև յաւիտեան. ոչ միայն վասն բարերարութեա՛ն՝ զոր ինձ արարեր, այլ և վասն քոյոյ արժանապատուութե՛. և զի դու ասացեր, որ սիրէ զիս, սիրեսցի ՚ի Հօրէ իմմէ:

Աղօ՟ Վէրս ձախոյ ոտին Յիսուսին Փրկչին։

Միջնորդութ՟ սրբազանին ձախոյ ոտին քոյ խոցեցելոյ՝ ով բարի Յս՟. շնորհեա ինձ զզղջումն մեղաց իմոց. վայ է ինձ եղկելւոյս, երանի թէ ոչ երբէք անզգամեալ էի առաջի քոյ. բայց դու ով Տէր իմ՝ անոխակալ, տուր ինձ զարտասուս մաքսաւորին, և զզղջումն պոռնկին, զի լայցեմ զտիւ և զգիշեր վասն թշուառութեան իմոյ։

Աղօթք յետ ընդունելոյ մարմնոյն Յիսուսի Քրիստոսի։

Արդ՝ ո՞ւր գտանեմ՝ ես ըղ-յանդորրութիւն մտաց, եթէ ոչ 'ի խոցուածս կողի քոյ սրբազանի, ով բարի Յիսուս։ Ես ցարդ ապստամբեցայ 'ի քոյոց սրբոց պատուիրանաց, բայց այժմ դառնամ առ քեզ որպէս զանառակ որդին, և յառաջադրեմ ինձ այսուհետև փախչել 'ի մեղաց, և գործել զարդարութիւն։ Տուր ինձ ուրեմն զքոյդ երկայնամտութիւն, որ համբերեցեր վասն իմ 'ի վերայ խաչին։

Ա. Մ. Ե. Ն։

Ի Երեկոյթն Բարեկենդանին ։

Իւրաքանչիւր որք ուղղա-
փառ քրիստոնեայ յոր-
ժամ զարթնու ի քնոյ իւրմէ
յառաւօտուն, իսկոյն պար-
տի կնքել զինքն նշանաւ սր-
բոյ խաչին, և ասել. Յանուն
Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն
սրբոյ. Ամէն ։
Եւ յետոյ մատուցանել առ
Ած զառս զայսոսիկ առա-
քինականս ըստ կարգի ։

Հաւատամ ։

Խոսկութեամբ սրտի և պարզու-
թեամբ մտաց հաւատամ ի
քեզ

քեզ Հայր և Որդի և սուրբ
Հոգի, Երրորդութին և մի
Ա՟ծութին. ըստ որում հա_
ւատոյ և դաւանիմ եկեղեցին
Քրիստոսի կաթուղիկէ և
առաքելական:

Մերաճանաչման:

Դու ես Ա՟ծ իմ՝ ամենա_
կարօղ, ամենակատար
և յաւիտենական, գեղեցկա_
գունեղ և իմաստնագունեղ,
անչափ և անքաւ, անըմբռ_
նելի և անճառելի, սէր իս_
կական, և երանութիւն ան_
զրաւական, ճշմարտութիւն
ծայրագոյն, և բարութի վե_
հագոյն, առաջին սկիզբն, և
վերջին վախճան. Տէր հա_
մայնից, և ստեղծօղ բնաւից,

պահպանօղ, և կառավարօղ, սրբարար, և վարձատրիչ։

Պաշտաման։

Երկրպագանեմ քեզ հոգւով և ճշմարտութե՟, և հպատակեմ քում հանդիսավեհութեանդ զբոլոր գոյութի՟ իմ, զկարողութիւնս իմ, և զիղձ իմ, զխորհուրդս իմ, և զմտածմունս իմ հանդերձ պատկառանօք, պատուելով գովելով, բարեբանելով, և փառաւորելով զանուն քո ս՟բ։

Նուիրման։

Մատուցանեմ և վերընծայեմ, ձ՟նագրեմ և սրբազնագրեմ քեզ զբոլոր անձն իմ. ուղղելով առ քոյդ արժանապատուութիւն զբնաւ

խոկ-

խոկմունս, զբանս, և զգործս իմ, և մաղթելով ՚ի քէն, զի համայնք ներգործութիւնք իմ ՚ի քէն սկսանիցին, քև օժանդակեսցին, և ՚ի քեզ եզերիցին։

Յուսոյ։

Ի բաց թողլով զապաւինութիւն ՚ի տկարութիւն իմ, յուսամ հաստատապէս՝ ընդունիլ յանհնոյ բարերարութենէ քումմէ և յազատականութենէ զերանութիւն երկնային, որոյ վասն և ստեղծեալ ես զիս. և խնդրեմ տալ ինձ զշնորհս քո ծը և զկարողութիւն պահելոյ զպատուիրանս քոյս Լ. ծայինս որք վերածեն զիս առ նոյնս։

Աղօթք։

Յամենայնէ հոգւոյ իմմէ և յամենայնէ կարողութէ իմմէ սիրեմ զքեզ, մեծայարգելով միշտ զքոյդ հանդիսավեհութ̃ի գեր ՚ի քան զը̃նաւս մեծութիս աշխարհի, և բաղձալով, զի քոյդ բարեհաճութ̃ի ամենայն ուրեք հռչակիցի, ամենայն ուրեք վերաձանաչիցի, և ամենայն ուրեք մեծարիցի։

Շնորհակալութիւն։

Գոհանամ զքէն յաղագս ը̃նաւից բարերարութեցն հոգեկանաց, և մարմնականաց, ը̃նականաց, և շնորհականաց, զորս ընկալեալ եմ մինչև ցայսօր ՚ի ձեռանէ

քում

քումն Ր. ծայնոյ, Թարց ի-
մոց արդեանց, և արժանաւո-
րութեց:

Աղաչանանաց:

Հրաժարիմ յամենայնէ որ-
ոէ իմն 'ի մոլութեց, և
անդրանեալ զայնս . զ'իջամ և
ցաւիմ սակս բնաւից մեղաց
իմոց, որովք զայրացուցեալ-
եմ զքոյդ մեծհարգոյն բարու-
թի . և հայցեմ 'ի քէն զնե-
րումն, և զհաստատութի յա-
ռաջադրութեան . զի մի ևս
յաւելուցում մեղանչել քեզ,
այլ ուղղայցեմ զխաւանս իմ
զանցեալս , և վճարեցեմ
զպարտիս իմ մեծամեծս և
ըծանունս:

Օապճան:

Յառաջադրեմ ինձ այսօր միջնորդութբ̃ քոյոց շնորհաց կեալ այսուհետեւ ըստ հաճութե̃ քում Ա̃ծայնոյ, որբութբ̃, եւ արդարութբ̃, սիրով, եւ խոնարհութբ̃, համբերութբ̃, եւ երկայնմտութբ̃, համեստութբ̃, եւ բարեկրօնութբ̃:

Սրէէտղէ:

Եւ թէպէտ վ̃ն իմոյ տկարութե̃ երկնչիմ. ես 'ի նենգութե̃ է եւ 'ի դաւաճանութենէ թշնամւոյն, 'ի համոզմանէ մարմնոյ իմոյ, եւ 'ի վտանգից աշխարհի. սակայն ապաւինեալ 'ի քոյդ նպաստութե̃ յուսամ պահել զիս բա-

բարեսլէս 'ի շնորհս քոյս ։

Թախանձանաց ։

Աղերսեմ 'ի քէն ով աստեղ- ածօղ իմ բարեգութ շնոր- հել ինձ զօգնութիւն առ 'ի յարատեւել ընդ քոյս անհունս բարիս, 'ի ձեռն արժեանց միածնի Որդւոյ քո Տ՟ն մե- րոյ Յ՟ի Ք՟ի, և բարեխօսու- թ՟ե սրբուհւոյ Աստուա- ծածնին, և ամենից սրբոց ։

Հրաժարման ։

Փութացիր ինձ 'ի յօգնու- թ՟ի ով ամեներանեցեալ կոյս Մարիամ, թագուհի երկնից և բարեխօսդ մեղա- ւորաց ․ և վերընկալ յորդւոյ քումմէ միածնէ վասն իմ զշնորհս և զողորմութ՟ի ։ Ա՟մ

հրեշ-

հրեշտակք , և հրեշտակա_
պետք, աթոռք և տէրութիւնք,
իշխանութիւնք և պետութիւնք,
սերովբէք և քերովբէք, բա_
րեխօսեցէք առ Տէր վասն
իմ մեղաւորիս ։

Ով նահապետք, և մարգա_
րէք, առաքեալք, և աւե_
տարանիչք , մարտիրոսք , և
խոստովանողք, ճգնաւորք, և
կուսանք, մաղթեցէք վասն իմ
Աստուծոյ գթութիւն և
զմեծ ողորմութի. Ամէն ։

Այս ցես ագանելոյ ամենից պգետ_
տուսցն Եռանայ ղելջամաքն 'ի ջուրն
օրհնութեն, ղոր դպարտ ուսնել պա_
տքսատ մերջ առ նահէճն, եւխա_
չանենքէ ղերբեան եար ասելով։

Սրսկեսցես զիս մշտկաւ, և
յստակեսցայց. լուասցես
զիս, և քան զձիւն սպիտա-
կեցայց:

Եւ ապա չոքէ 'ի ծունկս առաջի
խաչելութեն Քի, կամ պատ-
կերի երանաշնորհայ կուսին Մա-
րիամու Աստուածածնին, և ասէ:

Եկ Սբ Հոգի, և լից զսիրտս
քոյոց հաւատացելոց, և
զհուր սիրոյ քոյ բորբոքեա՛
'ի նոսա: Առաքեա՛ զՀոգի
քո և ստեղծեսցին, և վերա-
նորոգեսցես զերեսս երկրի:

Աղօթք:

Ած, որ զսիրտս հաւատար-
մաց Հոգւոյն սբյ լու-
սաւորութեամբն ուսուցեր,
տուր մեզ նովիմբ Հոգւով
իմա-

իմանալ զուղիղս , և նորին սփոփութեան միշտ բերկրիլ · Տն մերով Յիւ Քիւ · Ամէն ։

Երկրպագութիւն ։

Երկիրպագանեմ քեզ Տէր իմ Յս Քս համայնիւք աւիւք երկրպագականօք , որք վայելեն քում հանոյի_սալեհութենդ Ա. ծայնոյ · և գոհանամ զքէն ՚ի բոլորէ սրտէ իմմէ վասն պարգևե_լոյ քոյ ինձ զհոգի իմն ըն_դունակ զքեզ ճանաչելոյ , զքեզ իսկապէս սիրելոյ , և քև ճշմարտապէս զմայլելոյ ։ Արդ՝ զորպիսիս շնորհակա_լութիւս մատուցից քեզ սակս վերագնելոյ քոյ զիս արեամբ քով պատուականաւ, և սակս պահ_

պահպանելոյ քոյ զիս յամիում ժամու եւ ըմպէի , եւ մանաւանդ՝ 'ի գիշերի յայսմիկ՝ 'ի յօժարութենէ իմոց թիւրազգածից ։ Տո՛ւր ինձ ո՛վ վերստեղծօղ իմ զներումն բնա՛ւից յանցանաց իմոց գործեցելոց զկնի երեկոյեան ժամուն երեկեան ։ Քանզի ահա սիրտ իմ յառաջադրէ ինքեան քոյով սրբազանիւ շնորհիւդ զգաստութի՟ իմն Ճշմարտի կենդանարարութե՟ , եւ հայցէ 'ի քէն զօրհնութի՟ քո սուրբ ։ Ցոյց ինձ ո՛վ բարեգութ զքոյդ հաճութի՟ , եւ տրամադրեա՛ զիս ըստ քոյոց կամաց , զի վերընծայեմ քեզ զբնաւս խորհուրդս

հուրդս զբանս եւ զգործս իմ, եւ խոստանամ սրտի մտօք ծառայել քեզ ըստ կարողութեան ։ Սակայն ամենայն ինչ իմ քո է, եւ համայնք բարիք իմ՝ ի քէն զեղանին, զորս յառաջադրելով քում սրբազանի նախախնամութեան, հայցեմ ՝ի քէն միայն զսէր քո տուր, եւ զշնորհ քո սուրբ, որովք զօրացեալ լաւ համարիցիմ զմահ, քան զյանցուածս մահացուօրէն ընդդէմ քում քաղցրութեանդ ։ Եւ առ այս վախճան դիմեմ առ երանուհի կոյսն Մարիամ, զի նա իւրով մայրականաւ խնամովն նուիրեսցէ քեզ յաւուր յայսմիկ զգործառնութիւնս իմ բնաւ,

բնաւս, և փութալով առ. ս̄բ հրեշտակին իմ պահապանին մաղթեմ, զի հանապազոր-դականաւ հոգաբարձութ̄ն իւրով ուսուսցանիցէ ինձ ըզ-հաճութի քո ս̄բ ՚ի տուրըն-ջեան յայսմիկ. և ուղղիցէ զիս ՚ի ճանապարհն կեցութեան։

Ամէն։

Աղօթք Տէրունական։

Հայր մեր՝ որ յերկինս ես, ս̄բ եղիցի անուն քո. ե-կեսցէ արքայութի քո. եղի-ցին կամք քո որպէս յերկինս և յերկրի. զհաց մեր հանա-պազորդ տուր մեզ այսօր. և թող մեզ զպարտիս մեր որ-պէս և մեք թողումք մերոց պարտապանաց. և մի տանիր

զմեզ

զմեզ 'ի փորձութենէ. այլ փըրկեա զմեզ 'ի չարէ. Ամէն:

Ողջոյն Հրեշտակականն:

Ողջոյն քեզ Մարիամ, լի շնորհօք, Տէր ընդ քեզ. օրհնեալ ես դու 'ի կանայս, և օրհնեալ է պտուղ որովայնի քո Յս. սրբհի Մարիամ մայր Այ, աղօթեա վասն մեր մեղաւորացս այժմ և 'ի ժամու մահու մերոյ.

Ամէն:

Հանգանակ Առաքելական:

Հաւատամ 'ի մի Ած հայրն ամենակալ, արարիչն երկնի և երկրի. Եւ 'ի Յս Քս Որդի նորա միածին Տէրն մեր, որ յղացաւ 'ի Հոգւոյն սրբոյ. ծնաւ 'ի Մարիա.

րիամայ կուսէն. չարչարեցաւ
ընդ պոնտացւոյ Պիղատո_
սի, խաչեցաւ մեռաւ և
թաղեցաւ. էջ 'ի դժոխս.
յերրորդում աւուր յարեաւ
'ի մեռելոց. և համբարձաւ
'ի յերկինս, նստի ընդ աջմէ
հօր Ա.Յ ամենակարօղի.
Աստի գալոց է 'ի դատել
զկենդանիս և զմեռեալս:
Հաւատամ 'ի Հոգին սբ. 'ի
սուրբ կաթուղիկէ եկեղե_
ցին. 'ի հաղորդութիւն սրբոց.
'ի թողութիւն մեղաց. 'ի
յարութիւն մեռելոց. և 'ի
կեանսն յաւիտենականս:

Ամէն:

Դաւ_

[illegible] սրբոյն [illegible] առ պահապան հրեշտակին, զոր [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible]։

Յանուն ամենասրբոյ եր-
րորդութեան Հօր և Որդ-
ւոյ և Հոգւոյն սրբոյ. ամէն։
Ես այս անուն տարաբախ-
տիկ և եղկելի մեղաւորս
դաւանանիմ առաջի քոյ ով
հրեշտակդ Տ(եառ)ն, որ կարգե-
ցեալ ես 'ի հանդիսավեհու-
թենէն Տ(եառ)ն 'ի յառաջնոր-
դութիւն իմ 'ի ժամու ծնն-
դեան իմոյ. Ես կամիմ և
բաղձամ ես մեղաւորս ընդ
միայնոյ ճշմարտի, և կաթու-
ղի-

ղիկէի հաւատոյ, զոր սուրբ
եկեղեցին հռովմէական ըն-
դունի և դաւանի, նորում՝ և
ոչ՛ք ամենեքեան են կենդա-
դամարեցեալք, և մեռեալք·
և յանկամ ես կեալ այնքան
՚ի վերայ երկրի, որքան հա-
ճոյ թուիցի Տ՛. ծայնոյ մե-
ծութեանն, որում բոլորա-
պէս հպատակեմ զկամս իմ։
Դարձեալ. դաւանիմ՝ ո՛վ
հրեշտակդ Տ՛. Ա՛, զի ըղձամ
ես ՚ի ներքոյ քոյոյ սրբազանի
պահպանութե՛ օգնութեամբ
շնորհացն Տ՛. Ա՛ անցուցանել
զկենցաղս զայս, առանց յու-
սահատելոյ յողորմութե՛ն Ա՛յ,
և թարց երկբայելոյ ՚ի հա-
ւատոյ, թէ և ունիցիմ ըզ-

բաղ-

բազմութեն մեղաց, գիտելով
հաւաստապէս՝ և հաւաստա-
լով հաստատապէս թէ կա-
թիլ մի միայն ՚ի պատուակա-
նէ արենէ Տն իմոյ Յի Քի,
հոսեցելոյ ՚ի վերայ խաչին
բաւականան իցէ առ ՚ի կեցու-
ցանել՝ ոչ միայն զիս, այլ և
զբոլոր ազգ մարդկայինս, և
թէ այսպէս հաճոյ թուիցէ
անհնոյ բարերարութեն Տ.Ն.։
Դարձեալ, դաւանիմ ով ա-
մենամաքուր հրեշտակց Տ.Ն., զի
տեսանեմ ես և հայցեմ բոլո-
րով սրտիւ իմով ՚ի փրկչէն
իմմէ Յէ Քէ, զի արժանի
արասցէ զիս լինել մասնակից
իւրում ողորմութեն, և շնոր-
հիցէ ինձ զթողութեն վասն
բնա-

բնաւորից մեղաց իմոց. քանզի
գիտեմ ես, զի անհուն բա-
րեգթութիւն նորա ոչ ումեք
մեղաւորի բաց առէ զնոյնս,
միայն թէ ճշմարտապէս ա-
պաշաւիցէ և խոստովանիցի,
և զայս վ՟ արդեանց կարծ-
րագունեղից չարչարանաց
իւրոց, և մահուան, և վասն
զօրութեան պատուականին ա-
րեան իւրոյ հեղեցելոյ վասն
իմ՝ ի վերայ խաչափայտին, և
վասն արդեանց ամենասր-
բուհւոյ մօր իւրոյ՝ և կուսին
Մարիամու, և համայնից
հրեշտակաց սրբոց:

Դարձեալ. դաւանիմ՝ ո՛վ
հրեշտակդ իմ սիրելագունեղ:
զի մաղթեմ ես Աստուա-

ծայնոյ բարեգթութենէն , որպէս զի հաճոյ վարկանիցի վերընդունիլ զիս ’ի թիւս այնոցիկ , որք ’ի յաւիտենից նախասահմանեցեալք են ’ի կեցուցանել ընդ վերջնում աւուր դատաստանի , թէ և պարտ իցէ ինձ մնալ ’ի քաւարանի մինչև ’ի վախճան աշխարհի, գոնեա՛ քաւիցին մեղք իմ, և ’ի վախճանի վերստանայցեմ զողորմութի՛ն նորա ։ Դարձեալ, դաւանիմ սվ ամենաւբ և հակողագունեղ հրեշտակդ իմ պահապան, զի ըղձամ ես յօժարականաւ իմով կտակաւ կացուցանել զքեզ հոգաբարձու իմոյ հոգւոյ, առ ’ի հայցել ’ի Տէ

իմէ

իմմէ։ Յէ Վէ մա իմ զերկա
շնորհաց Լ․ուսաջինն է, զի հա-
ճեցի տալ ինձ զբժշկութիւն իմ
առատահոսից արտասուաց,
և զհառաչութիւն իմ ցաւագին,
առ 'ի ողբալ զտգեղութիւն
հոգւոյ իմոյ, ըստ որում փր-
կիչն աշխարհի մինչդեռ էր
կենդանի 'ի վերայ խաչին ե-
րուզանէր զաւս այսպիսիս
'ի վճարումն մերոց պարտուց։
Եւ զի փառաւորագունեղ-
կոյսն Մարիամ մայրն ամե-
նից շնորհաց, տայցէ ինձ
զմինն յիւրայնոց հեծութեց՝
և յամէնտից լալագնեաց, զորս
կալով յանդիմանն խաչին, և
դիտելով զորդին իւր սիրե-
լի՝ եղբուղանէր․ ընդ սմին և

վերընդունեցիս զիս ՚ի թիւս
այնոցիկ · որք արժեամք
իւրոյ բարեխօսութեան ընկա-
լեան զներումն յանցանաց, և
զկեցութիւն հոգւոց։

Երկրորդն է, զի դու ով բա-
րեգութ հրեշտակդ իմ յի-
շեցես քոյով այցելութեամբդ,
և մնասցեսդ ՚ի ժամուն յայն-
միկ՝ յորում չուեսցէ հոգի իմ
՚ի մարմնոյ իմմէ · որպէս զի
գտանիցեմ քաղցրադէմ ըզ-
դատաւորն իմ և զՏէրն իմ
Յի̄ Քի̄, հանդերձ այնու
սիրովն որով բորբոքիւր ա-
մենամաքուր սիրտ նորին ՚ի
վերայ խաչին վասն փրկու-
թեան աշխարհի։

Երրորդն է, զի յելանելն հո-
գւոյս

գաւոյս իմոյ 'ի մարմնոյս, վերընծուեսցիս զնա 'ի վերայ քոյոց հզօրից թազկաց, և զերծուցանիցես զնա 'ի թշնամեաց յանուն ամենազօրին Ա. Յ, որպէս զի ընդ միաւում կենդանւոյն կարիցեմ ընդ քեզ զովաբանել և օրհնել զԱ. Ծ, զտուօղն համայնից շնորհաց : Ամէն :

Ցանկ գրքեանս ։

Յաղագս Հաւատոյ. 3.
Յաղագս Սահմանի մարդոյն. 8.
Յաղագս Արհամարհելոյ զաշխարհս. 12.
Յաղագս Մահուան. 16.
Յաղագս Վերջնոյ դատաստանին. 21.
Յաղագս Դժոխոց. 26.
Յաղագս Անվախճանութեան պատժոցն դժոխոց. 30.
Յաղագս Արքայութեան. 35.
Յաղագս Ներկայութեանն Այ. 40.
Յաղագս Ունելոյ զփոյթ կեցութեան անձին. 44.

Յա_

Յաղագս Զարհուրելոյ 'ի մեղաց. 51.
Յաղագս Ապաշխարութեան. 55.
Յաղագս Ոչ յամառելոյ 'ի դառնալ առ Տր Ած. 60.
Յաղագս Անփոյթ լինելոյ 'ի քամահեցմանէ մարդկայնոյ. 65.
Յաղագս Ոչ ապաւինելոյ յանձն իւր սեփական. 69.
Յաղագս Գործածութեան շնորհացն Այ. 74.
Յաղագս Կիրառութեան ժամանակի. 78.
Յաղագս Արժանապէս ընդունելոյ զսրբազնութիւնս. 82.
Յաղագս Պատարագի. 87.

Յա-

Յաղագս Ողորմութե̃. 93.
Յաղագս Տաւնըն զբարի օրի-
նակ այլոց. 98.
Յաղագս Աշտակրութեան.
102.
Յաղագս Համաձայնեցման
ընդ հաճութե̃ն Աստու-
ծոյ. 107.
Յաղագս Աղաչենելոյ յա̃ծ.
111.
Յաղագս Սիրոյն Ա̃յ. 115.
Յաղագս Սիրոյն, որ առ
Տ̃րն մեր Յ̃ս Ք̃ս. 119.
Յաղագս Սիրոյ ընկերին.
123.
Յաղագս Սիրելոյ զթշնամիս
մեր. 127.
Յաղագս Հետեւելոյ շաւղաց
Տ̃ն Յ̃սի. 131.

Յաղագս Աերոյն, որ առ կոյսն Մարիամ. 136.
Յաղագս Ջերմեռանդութեան 'ի պաշտամանն Ս. Յ. 141.
Աղօթք վասն հնգից վիրացն Քրիստոսի. 146.

Դուք որք այս ընթերցէք խորամտաւ,
Բայց ներողութիւն է մեծ հաճաւ.
Զի ուղեղ շարժէ իմրու պատճառաւ,
Ներել ծառանեփ ծառայոյն անձաւ.
Թէ 'ի յանցաւորն ըղ մեզ ձեռաւ,
Եւ շնորհից նորին յանձառ,
Սաստիւ 'ի մեղս եւ պահէս հայեաւ,
Ներես հոգւոյդ երկնից բարեջաւ.